

TORNION KAUPUNGIN TARKASTUSLAUTAKUNTA

Arviointikertomus 2020

Tornio

Tornion kaupungin arviointikertomus 2020
Tornion kaupungin tarkastuslautakunta
Suensaarenkatu 4, Tornio

Kuvat: Tornion kaupunki (Anna-Erika Heikkilä, Sonja Juuso, Päivi Kavaluus, Merja Sorjanen, Juha Åman)
Taitto- ja painotyö: PunaMusta Oy, Oulu 2021

Sisällysluettelo

Tarkastuslautakunnan puheenjohtajan katsaus	5
Tarkastuslautakunta ja tarkastustoiminta	6
Tarkastuslautakunnan tehtävät ja kokoonpano	6
Arviointitoiminta	6
Tarkastustoiminta	9
Sidonnaisuusilmoitusten ilmoittamisvelvollisuuden valvonta	9
Toimintavalmiuksien kehittäminen	9
Tornion kaupungin johtamis- ja ohjauksjärjestelmän periaatteet	10
Kaupungin toiminta yleisesti koronavuonna	11
Valtuuston asettamien vuositavoitteiden ja niiden toteutumisen arviointi	12
Keskushallintopalvelut	13
Vetovoimainen rajakaupunki	14
Toimivat uudistuvat palvelut	15
Onnellinen ja osallistuva torniolainen	16
Toimiva kaupunkikonserni	17
Hyvinvointipalvelut	20
Sosiaali- ja terveyslautakunta	21
Vetovoimainen rajakaupunki	21
Toimivat uudistuvat palvelut	22
Onnellinen ja osallistuva torniolainen	23
Toimiva kaupunkikonserni	24
Sivistyspalvelut	26
Sivistyslautakunta	26
Vetovoimainen rajakaupunki	28
Toimivat ja uudistuvat palvelut	28
Onnellinen ja osallistuva torniolainen	29
Toimiva kaupunkikonserni	29
Elämänlaatulautakunta	30

Vetovoimainen rajakaupunki	30
Toimivat uudistuvat palvelut.....	31
Onnellinen ja osallistuva torniolainen.....	31
Toimiva kaupunkikonserni.....	32
Aineen taidemuseon johtokunta.....	34
Vetovoimainen rajakaupunki	34
Toimivat uudistuvat palvelut.....	35
Onnellinen ja osallistuva torniolainen.....	36
Tekniset palvelut	38
Teknisten palvelujen lautakunta.....	39
Vetovoimainen rajakaupunki	39
Toimivat uudistuvat palvelut.....	39
Onnellinen ja osallistuva torniolainen.....	40
Toimiva kaupunkikonserni.....	40
Meri-Lapin ympäristölautakunta	42
Vetovoimainen rajakaupunki	42
Toimivat uudistuvat palvelut.....	42
Onnellinen ja osallistuva torniolainen.....	43
Toimiva kaupunkikonserni.....	43
Perämeren jätelautakunta.....	45
Vetovoimainen rajakaupunki	45
Toimiva kaupunkikonserni.....	45
Konserniyhteisöjen omistajaohjaus ja vuosituloitteen toteutumisen arviointi.....	47
Tornion Vesi Oy	48
Tornion Energia Oy.....	49
Business Tornio (Team Botnia Oy).....	51
Työvoimalasäätö.....	53
Tornion vuokra-asunnot Oy, Tornion Oppilajasuntolat Oy, Tornion Palveluasunnot Oy, Tornion Krunni Oy, Kiinteistö Oy Tornion Kisakoti ja Kiinteistö Oy Tornion Veljeskoti Oy	54
Tornion Keilahalli Oy	55
Länsi-Pohjan Hevosurheilukeskus Oy	56
Bottenvikens Reningsverk Ab.....	57
Talouden tasapainottamisen arviointi	58
Tarkastuslautakunnan arviointi omasta toiminnasta ja "perintö" uudelle lautakunnalle	60
Tarkastuslautakunnan esitys valtuustolle ja allekirjoitukset	65

Tarkastuslautakunnan puheenjohtajan katsaus

Hyvä lukija

Tornion kaupunki ja me torniolaiset jouduimme vuonna 2020 COVID-19 pandemian vuoksi muuttamaan tuttuja jokapäiväisiä rutiineja valtioneuvoston ja terveysviranomaisten viruksen leviämistä estäviin vaadittaviin toimintaraameihin. Kiitos Tornion toimi- ja palvelualojen nopeasta ja asiantuntevasta reagoinnista olosuhteista johtuvien muutosten onnistumisesta. Varhaiskasvatus, koulu, harrastukset jne. piti lyhyellä aikaviiveellä järjestää uudella tavalla, mutta pitämällä alkuperäisistä tavoitteista kiinni sekä huomioimalla lasten ja nuorten sopeuttaminen uuteen heille epätodelliseen tilanteeseen. Sähköisten palveluiden, tiedotusten ja etäopetuksen nopealla käyttöönotolla, digiloikalla, saatiin arkirytmiksi toimimaan.

Koronapandemian seurauksena jouduttiin Tornion kaupungin ja muidenkin yritysten henkilökuntaa suurin joukoin lomauttamaan ja irtisanomaan. Pandemia vaikeutti myös tavallisten torniolaisten, varsinkin yksinäisten ikäihmisten, normaalia arkielämää. Toivotaan, että pandemiasta johtuvat meitä kaikkia koskevat seuraukset jäävät vähäisiksi palattaessa normaaliin elämän rytmiin.

Valtiolta saatu 6,35 milj.€ koronatuki käänsi Tornion kaupungin taloudellisen tuloksen 6,6 milj.€ positiiviseksi, kun 2020 talousarviossa ennakoitiin 0 € tulosta. Arviointikertomuksessa käsitellään kaupungin taloutta syvällisemmin, mutta pidetään mielessä vuoden 2020 tulos, joka oli positiivinen ylimääräisen valtionosuuden (koronatuki) johdosta ja sen vuoksi hyvin todennäköisesti kertaluonteinen.

Kaupungin sääntöjä ja ohjeita on uusittu sekä yhtenäistetty koskemaan kaikkia toimi- ja palvelualoja. Tämä vaatii vielä toimialoilta sopeutumista uuteen tilanteeseen, josta näkyvin huomio on kohdistunut hankintojen keskittämiseen hankintapalveluille.

Tarkastuslautakunta on jatkanut toimintaansa kolmen vuoden rutiinilla uusia menetelmiä ja tapoja hyödyntäen. Itse jouduin hyppäämään joukkoon mukaan vasta loppumetreillä ilman kokemusta tarkastustoiminnasta. Kiitän lämpimästi sihteeriämme arkistos sihteeri Merja Sorjasta ja lautakunnan konkareita asiantuntevasta ja kärsivällisestä opastuksesta.

Tarkastuslautakunta on huomioinut toimialojen tekemät itsearviointit toiminnallisten tavoitteiden toteutumisista ja tehnyt omat arvionsa niistä. Vaikeudeksi ilmeni monilta osin ylimalkaiset toimialan toteutumamerkinnot, esim. 'Toteutui suunnitellusti', vaikka mittareiksi oli ilmoitettu selkeitä konkreettisia lukuja tapahtumista, kävijämääristä, prosenttiluvuista jne. Tähän vuosittain toistuvaan ongelmaan tulee kiinnittää huomiota. Tilinpäätösasiakirjaa lukeva olettaa löytävänsä selkeitä tietoja tavoitteiden toteutumisista joutumatta hakemaan niitä jostain muualta.

Konsernijaoston tehtävistä mainitaan tilinpäätöksen osiossa Tornion kaupunkistrategia 2017-2021 - toteutuminen TP2020, mutta henkilöstöjaostosta ei mitään. Se, tulisiko näiden jaostojen laatia jatkossa myöskin toimintakertomus ja itsearviointi tilinpäätökseen, jää pohdittavaksi.

Mielenkiintoisia lukuhetkiä!

Kosti Ollila

Tarkastuslautakunta ja tarkastustoiminta

Tarkastuslautakunnan tehtävät ja kokoonpano

Valtuusto on asettanut tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Se on lakisääteinen lautakunta, jonka tehtävistä on määrätty kuntalain 121 §:ssä.

Tarkastuslautakunnan keskeisimpänä tehtävänä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet. Tavoitteiden toteutumisen arvioinnin lisäksi tarkastuslautakunta on arvioinut toiminnan, toimintatapojen ja palvelujen järjestämisen tuloksellisuutta ja erityisesti tarkoituksenmukaisuutta. Tällöin arviointi on perustunut lainsäädännössä esitettyihin vaatimuksiin. Tarkastuslautakunnan koko toiminta on perustunut kollegiaaliseen työskentelyyn ja päätöksentekoon.

Tarkastuslautakuntaan toimikaudella 2017-2021 kuuluvat seuraavat yhdeksän jäsentä:

Mari Tuomaala, pj. (myönnetty ero kv. 25.1.2021 § 9)

Kosti Ollila, pj. (valittu kv. 25.1.2021 § 9)

Juha Berg, vpj.

Johanna Aarnio-Keinänen

Pekka Hacklin

Anne Harri

Birgit Hietanen (valittu kv. 29.3.2021 § 31)

Päivi Kavaluus

Vilho Tikkanen

Hannu Uusitalo

Tiina Väkeväinen (myönnetty ero kv. 29.3.2021 § 31)

Tarkastuslautakunnan sihteerinä on toiminut arkistosihtööri Merja Sorjanen.

Arviointitoiminta

Tarkastuslautakunta on arvioinut vuoden 2020 toimintaa ja taloutta määrittelemiensä arviointiperiaatteiden ja hyväksymänsä arviointisuunnitelman ja työohjelman mukaisesti. Arviointisuunnitelma käsittää lautakunnan koko toimintakauden. Työohjelma laaditaan vuosittain arviointisuunnitelman pohjalta.

Tarkastuslautakunnan arviointityön painopisteenä tilivuonna 2020 olivat koko kaupungin johtaminen ja hallinto, teknisten palvelujen toimiala sekä konserniyhteisöjen omistajaohjaus.

Tornion kaupungin tarkastuslautakunta keväällä 2021 Aineen taidemuseon portailla. Vasemmalta lukien Vilho Tikkanen, Päivi Kavaluus, Kosti Ollila (pj.), Pekka Hacklin, Juha Berg (vpj.), Hannu Uusitalo, Birgit Hietanen, Johanna Aarnio-Keinänen ja Anne Harri.

Työohjelma tilivuonna 2020:

Kokousaika:	Arvioitavat asiat:	Informaation antajat:
1. kokous 18.8.20	<ul style="list-style-type: none"> Tarkastuslautakunnan työohjelma tilivuodelle 2020 Tarkastuslautakunnan osavuositarkastus 2/2020 	
2. kokous 15.9.20	<ul style="list-style-type: none"> Talouskatsaus/osavuositarkastus 2/2020 Talouden seuranta, tasapainottamistoimenpiteet ja niiden toteutuminen, tuottavuuden parantaminen Tarkastuslautakunnan talousarvio 2021 Sidonnaisuusilmoitusvelvollisuuksiin liittyvät asiat 	<p>Talousjohtaja Anne Vuorjoki</p> <p>Kaupunginlakimies Hannu Markkula</p>
3. kokous 20.10.20	<ul style="list-style-type: none"> Teknisen toimialan palvelustrategioiden toteuttaminen, toiminnan järjestäminen tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla Yhteistyö (kuntayhtymät, yhteistyösopimukset; esim. isäntäkuntamalli jne.) Tilaa- ja tuottajamalli Kilpailuttaminen teknisessä Ostopalvelut ja niiden kytkeytyminen strategiaan, hankintaprosessi, sopimukset ja niiden sisältö esim. laatumittarit ja niiden valvonta Kaupungin investoinnit Kaavoituskatsaus Talouden tasapainottamistoimenpiteiden toteuttaminen ja tuottavuuden parantaminen Teknisen toimen toiminta ja resurssit sekä teknisen hallinnon (toimiston) ajankohtaiset agendalla olevat asiat/tehtävät Joukkoliikenneasiat 	<p>Tekninen johtaja Markus Kannala</p> <p>Talous- ja hallintopäällikkö Henna Kumpula</p> <p>Seutulogistikko Kirsi Ylpiessa</p>
4. kokous 17.11.20	<ul style="list-style-type: none"> Kaupungin merkittävimmät asiat 2020 Kaupungin kiinteistöt; niiden rakentaminen ja kunnossapito Liikuntapaikkojen ja -alueiden rakentaminen ja kunnossapito <ul style="list-style-type: none"> leikki- ja urheilukentät, puistot liikuntareitit liikuntavastaavan rooli liikuntapaikkojen ja -alueiden rakentamisessa ja kunnossapidossa Tilintarkastuspalvelut (optiovuodet) Sidonnaisuusrekisteri 	<p>Kaupunginjohtaja Timo Nousiainen</p> <p>Kiinteistöpäällikkö Ulla-Majja Koskenranta</p> <p>Puistomestari Henna Lauhikari</p> <p>Kunnossapitomestari Juha Virta</p> <p>Liikuntavastaava Antti Härkönen</p>
5. kokous 15.12.20	<ul style="list-style-type: none"> Talouskatsaus Konserniyhteisöjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen (Tornion Energia, Tornion Vesi, Tornion Vuokra-asunnot) Tilintarkastajan väliraportti 	<p>Talousjohtaja Anne Vuorjoki</p> <p>Tytäryhtiöiden toimitusjohtajat</p> <p>Tilintarkastaja Matti Keskitalo</p>

6. kokous 19.1.21	<ul style="list-style-type: none"> Perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon integraatio Ympäristöpalvelut Jätehuolto Arviointikertomuksen valmistelutyön aloitus 	<p>Johtava lääkäri Jukka Ronkainen</p> <p>Ympäristöpäällikkö Aapo Mäenpää Ympäristötarkastaja Minna Karhunen</p>
7. kokous 16.2.21	<ul style="list-style-type: none"> Konserniyhteisöjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen (Tornion Vesi Oy, Bottenvikens Reningsverk) Tekniset palvelut; toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutuminen Hyvinvointipalvelut; toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutuminen 	<p>Tytäryhtiöiden toimitusjohtajat</p> <p>Tekninen johtaja Markus Kannala Talous- ja hallintopäällikkö Henna Kumpula Perusturvajohtaja Leena Karjalainen</p>
8. kokous 16.3.21	<ul style="list-style-type: none"> Sivistyspalveluiden talouden tavoitteiden toteutuminen Keskushallintopalvelut; toiminnan ja talouden tavoitteiden toteuttaminen Tilinpäätöksen esittely 	<p>Talous- ja hallintopäällikkö Henna Kumpula</p> <p>Kehitysjohtaja Sampo Kangastalo</p> <p>Talusojohtaja Anne Vuorjoki</p>
9. kokous 20.4.21	<ul style="list-style-type: none"> konserniyhteisöjen omistajaohjaus palvelutoimintojen seuranta ja kehittäminen – palvelujen sujuvuus henkilöstöasiat sivistyspalvelut; toiminnan tavoitteiden toteuttaminen 	<p>Kaupunginjohtaja Timo Nousiainen</p> <p>Vs. henkilöstöpäällikkö Tarja Konola-Jokinen Sivistystoimenjohtaja Ilkka Halmkrona</p>
10. kokous 5.5.21	<ul style="list-style-type: none"> sidonnaisuusrekisteri (valtuustolle) tilinpäätös 2020 tiedoksi 	
11. kokous 18.5.21	<ul style="list-style-type: none"> arviointikertomuksen valmistelu päätöksessä 	
12. kokous 25.5.21	<ul style="list-style-type: none"> tilintarkastajan loppuraportti tilintarkastuskertomuksen käsittely (tp 2020 ja vastuuvapaus valtuustolle) arviointikertomuksen hyväksyminen 	
13. kokous 8.6.21	<ul style="list-style-type: none"> esitys valtuustolle tarkastusyhteisön valinnasta 	
10.6.21 14.6.21	<ul style="list-style-type: none"> arviointikertomuksen luovuttaminen valtuustolle ja esittely 	

Arviointityössä tarvitsemaa tietoaineistoa tarkastuslautakunta on kerännyt kaupunginjohtajan ja muiden viranhaltija-asiantuntijoiden sekä konserniyhtiöiden vastuunalaisten toimihenkilöiden kuulemisella. Pohjana ovat olleet myös tarkastuslautakunnan omat havainnot toiminnasta sekä tilintarkastusyhteisön tarkastuskertomukset. Lautakunta on myös huomionnut palautteet, joita se on saanut eri tavoin palvelujen käyttäjiltä ja kaupungin henkilöstöltä. Arviointia on tehty objektiivisella, riippumattomalla ja luotettavalla työotteella. Näin ollen tarkastuslautakunnan jäsenistä Juha Berg (sosiaali- ja terveyslautakunta), Tiina Väkeväinen (sivistys- ja teknisten palvelujen lautakunta) ja Johanna Aarnio-Keinänen (sivistyslautakunta) eivät ole esteellisinä osallistuneet lautakuntien arviointiin.

Mari Tuomala johti tarkastuslautakuntaa lähes neljä vuotta. Joulukuussa 2020 vietimme hänen läksiäisiään. Edessä hänellä oli muutto toiselle paikkakunnalle uusiin haasteisiin.

Tarkastustoiminta

Tornion kaupungin ja sen tytäryhtiöiden tilintarkastusyhtiönä on toiminut vuosina 2018-2020 KPMG Oy Ab.

Asiakasvastaullisena tilintarkastajana on toiminut JHT, KHT Tapio Raappana. Tilikauden 2020 aikana avustavina tarkastajina ovat toimineet Matti Keskitalo (HT, KHT, JHT), Niko Mykkälä (BBA) ja Elina Lahdenperä (BBA). Muihin tarkastuspalveluihin, kuten erityistehtäviin sekä EU-hankkeiden tarkastuksiin KPMG on nimennyt Juha Väärälän (JHT, KHT). Hänet on nimetty myös kaupungin tytäryhteisöjen päävastaulliseksi tilintarkastajaksi. Tilintarkastaja Tapio Raappana on raportoinut tilivuoden 2020 tarkastusta yhdellä väliraportilla 15.12.2020, loppuraportilla 25.5.2021 sekä tilintarkastuskertomuksella 25.5.2021.

Sidonnaisuusilmoitusten ilmoittamisvelvollisuuden valvonta

Tarkastuslautakunnan tehtävä on valvoa kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuuston tiedoksi. Tarkastuslautakunta merkitsi tiedoksi luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden antamat sidonnaisuusilmoitukset kokouksissaan 30.6.2020, 15.9.2020 ja 17.11.2020. Kaupunginvaltuuston tietoon sidonnaisuusilmoitukset vietiin 14.12.2020. Valtuuston käsittelyyn mennessä sidonnaisuusilmoituksen olivat antaneet kaikki kaupungin keskeiset johtavat viranhaltijat. Kuntalain mukaisen sidonnaisuusilmoituksen oli tehnyt yhteensä 61 sidonnaisuusilmoitusvelvollista.

Toimintavalmiuksien kehittäminen

Tarkastuslautakunnan jäsenten toimintavalmiuksien kehittämistä on tuettu osallistumalla alan koulutuksiin. Vuonna 2020 tarkastuslautakunnan kaksi jäsentä osallistui seuraaviin FCG:n järjestämiin webinaarikoulutuksiin: hallinnon ja tarkastustoimen seminaari 1.-2.10.2020 ja tarkastuslautakuntien koulutuspäivä 3.11.2020.

Tornion kaupungin johtamis- ja ohjausjärjestelmän periaatteet

Kaupungin johtaminen perustuu kaupunkistrategiaan, taloussuunnitelmaan, talousarvioon sekä muihin valtuuston päätöksiin.

Valtuusto vastaa kaupungin toiminnasta ja taloudesta, käyttää kaupungin päätösvaltaa ja siirtää kaupungin päätösvaltaa hallintosäännön määräyksillä. Hallintosäännön mukaisesti kaupungin virasto-organisaatio jakautuu toimialoihin, jotka ovat keskushallintopalvelut, hyvinvointipalvelut, sivistyspalvelut ja tekniset palvelut. Kukin toimiala jakaantuu kaupunginhallituksen päättämiin palvelualueisiin ja palvelualueet edelleen kaupunginhallituksen tai lautakunnan päätöksellä palveluuyksiköihin. Palveluuyksiköt jakaantuvat toimialajohtajien päätöksellä kustannuspaikkoihin.

Kaupunginhallitus vastaa valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Kaupunginhallitus johtaa kaupungin toimintaa, hallintoa ja taloutta. Kaupunginhallitus vastaa kaupungin toiminnan yhteensovittamisesta ja omistajaohjauksesta sekä kaupungin henkilöstöpolitiikasta ja kaupungin sisäisestä valvonnasta sekä riskienhallinnan järjestämisestä.

Konsernijohton tehtävistä ja toimivallasta sekä sopimusten hallintaan liittyvistä tehtävistä määrätään hallintosäännön 4. luvussa ja sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta 10. luvussa.

Kaupunginjohtaja johtaa kaupunginhallituksen alaisena kaupungin hallintoa, taloudenhoitoa ja muuta toimintaa. Kaupunginjohtaja toimii kaupunginhallituksen esittelijänä ja vastaa asioiden valmistelusta kaupunginhallituksen käsiteltäväksi.

Kaupungin toiminta yleisesti koronavuonna

Suomi julistautui poikkeustilaan 16.3.2020. Tornion kaupungin kaikkea toimintaa on kuvastanut maailmanlaajuisen Covid-19 pandemian vaikutukset. Rajavalvonta palautettiin Suomen rajanylityspaikoille ja vapaa rajanylitys ei ollut enää mahdollista. Myös kansalaisten liikkumista rajoitettiin merkittävästi. Sosiaali- ja terveysministeriö esitti Torniolle pyynnön terveysturvalisyyden lisäämisestä länsirajalle. Terveysneuvontapiste perustettiin Tornion ja Haaparannan maarajalle. Suunnitelma oli osa valtakunnallista valmiuden ylläpitoa ja se laadittiin asiantuntijaviranomaistyönä. Erinäisiä rajoituksia on purettu ja kiristetty sen mukaan, kun pandemiatilanne on antanut Suomessa myöten.

Alkutilvena 2020 alkanut koronaviruspandemia iski voimakkaasti Lapissa erityisesti matkailuun ja rajakauppaan, mikä oli luontaisesti kansainväliselle Lapille raju isku. Poikkeustilan alkaessa monen lappilaisen yrityksen liikevaihto heikkeni merkittävästi. Pandemia johti mm. rajoituksiin majoitus- ja ravitsemusaloilla. Syksyllä 2020 koronatilanne paheni jälleen nopeasti ja rajoituksia ryhdyttiin kiristämään. Koronavirustilanteen pitkittyessä negatiiviset vaikutukset heijastuivat myös Lapin teollisuuden toimialalle, mikä ei vielä näkynyt pandemiavaiheen ensimmäisessä aallossa keväällä 2020.

Kemi-Tornion lentoliikenne oli pysähdyksissä maaliskuusta marraskuuhun 2020 koronasta johtuen. Vuonna 2019 matkustajia oli 63 579 kpl, vuonna 2020 oli vain 13661 matkustajaa, Laskua oli 78,5 %.

Pandemian äkilliset, laajat ja tuntuvat vaikutukset ovat horjuttaneet perustoimia ja siihen liittyvät rajoitukset ovat vaikeuttaneet jokapäiväistä toimintaa. Tornio on ollut aktiivinen viranomaisviestinnässään ja tiivistänyt tiedottamista kuntalaisten suhteen sekä lisännyt tuntuvasti viestintää eri sovellusten avulla. Sähköinen asiointi ja sitä kautta digitaalinen loikka on saanut kulumana vuonna harppauksen eteenpäin ja etätöiden lisääntyminen on vaikuttanut merkittävästi työjärjestelyihin kunta-alalla. Torniossa jouduttiin tekemään useita koko kaupunkia koskevia henkilöstöratkaisuja; etätöihin siirtyminen, palkanmaksun keskeyttäminen, lomautukset, korvaavan työn etsiminen, muu henkilöstön ohjeistus.

Myyntituotot vähenivät koronapandemian aiheuttamista sulkutoimenpiteistä ja toiminnan rajoittamisista johtuen. Tapahtumat eivät toteutuneet ja esim. uimahalli on ollut pääsääntöisesti suljettuna maaliskuusta alkaen. Myös kaikkien tilojen käyttökorkaukset vähenivät. Palvelujen ostoissa merkittävin menoerä muodostuu laboratoriokuluista liittyen koronanäytteiden ottamiseen. Tornion kaupungille myönnettiin valtionosuuksia (6 354 776 €).

Koronaepidemian vaikutukset hyvinvointiin, palveluihin ja talouteen ovat myös näkyneet. Korona vaikutti merkittävästi sosiaalipalveluja käyttävien ihmisten arkeen. Perheille suunnattiin erilaisia avun muotoja aiempaa enemmän. Patoutunutta hoidon ja sosiaalipalvelujen tarvetta kasautuu vuosiksi eteenpäin.

Vuonna 2020 aikana on toteutettu kaupunkistrategian tavoitteen mukaista Tornio-brändin torniolaista osallisuusmallia, joka on tehty työryhmätyönä kuntalaistietoon perustuen. Tornion kaupunki hakeutui mukaan alueelliseen työllisyyden kuntakokeiluun, joka alkaa 1.3.2021 ja kestää 30.6.2023 asti. Mukana ovat Rovaniemen ja Kemijärven kaupungit sekä Sodankylän kunta.

Tornio 400-vuotisjuhlan valmistelut etenivät pandemiasta huolimatta, mm. juhluvuoden tuotteiden lanseerauksella sekä kaupunkivideoiden valmistelulla.

Valtuuston asettamien vuositavoitteiden ja niiden toteutumisen arviointi

Tornion kaupunkistrategia 2017-2021 hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 26.2.2018. Kaupunkistrategiaan on koottu yhteen kaupungin kehittämisen päälinjaukset, joita ovat

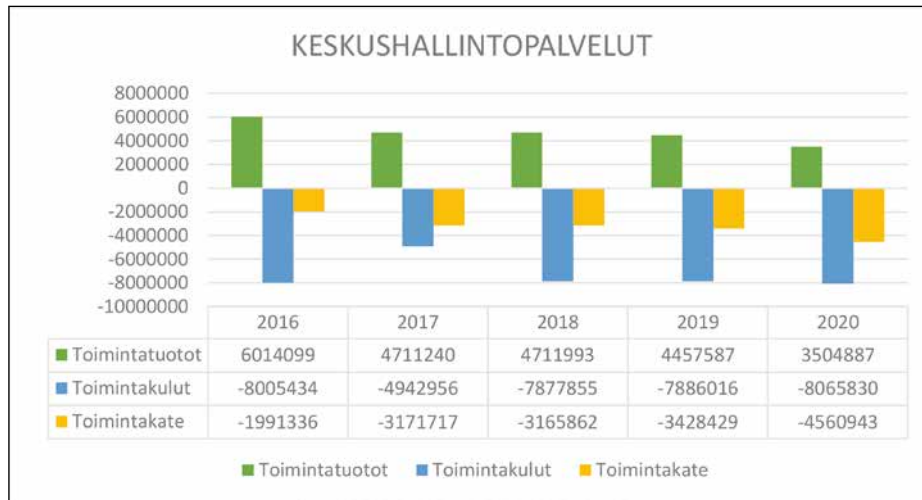
1. Vetovoimainen rajakaupunki
2. Toimivat ja uudistuvat palvelut
3. Onnellinen ja osallistuva torniolainen
4. Toimiva kaupunkikonserni

Päälinjaukset sisältävät yhteensä 22 kaupunginvaltuuston hyväksymää valtuustokautta 2017-2021 strategisesti sitovaa toiminnan realistista tavoitetta ja toimenpiteet niihin pääsemiseksi. Toimenpiteiden toteutumisen arvioimiseksi on asetettu relevantit mittarit. Tarkastuslautakunta on koonnut toimialakohtaisesti taulukkomuotoon tilinpäätösvuoden tavoitteet ja niiden toteutumisen. Toteutumista koskeva kuvaus on tilinpäätöskirjasta. Tarkastuslautakunta osoittaa taulukossa seuraavilla hymiöillä oman näkemyksensä siitä, miten tavoite on toteutunut.

- Tavoite on toteutunut
- Tavoite on osittain toteutunut
- Tavoite ei ole toteutunut

Keskushallintopalvelut

Kuvio 1.

Lähde: Talouspalvelut

Keskushallintopalvelujen toimiala ja palvelualue jakaantuu hallintosäännön mukaisesti seuraaviin palveluyksiköihin:

- Hallinto- ja kehittämispalvelut vastaa kaupunginkansliasta, viestinnästä ja asiakaspalvelusta, oikeuspalveluista ja vaalityöstä, kehittämisestä ja rajayhteistyöstä.
- Henkilöstö- ja työllisyyspalvelut vastaa henkilöstötoimistosta, työhyvinvoinnista ja -suojelusta, työllistämisestä ja henkilöstöravintolasta.
- Talous- ja hankintapalvelut vastaa talouspalveluista ja hankintapalveluista.
- Tietohallintopalvelut vastaa tietohallinnosta.

Keskushallinnon palvelualueista ja palveluyksiköistä päättää kaupunginhallitus.

Vetovoimainen rajakaupunki

TA-tavoite	Toteutuma	Toimialan oma arvio	Tarkastuslautakunnan arvio
Tornion kaupungin väestötavoitteena 21 600 as. vuonna 2020	Tornion kaupungin väkiluku 21 471 (12/2020), muutos edelliseen vuoteen -131 asukasta.		
Aktiivinen elinkeinopolitiikka ja yritysmyönteinen päätöksenteko. Aktiivinen, kokeileva ja vaikuttava työllisyyspolitiikka	Elinkeinojen kehittämissopimus hyväksytty kh. 20.1.2020 § 6 Työllisyyden kuntakokeilun valmistelua jatkettu. Kokeilu toteutetaan 1.3.2021-30.6.2023. Perhevapaalta työllistyminen -hanketta jatkettu Osallistuminen Lapin omistajanvaihdoskoordinaattori -hankkeeseen Yksinyrittäjän korona-avustus organisoitu ja jaettu Torniossa. Tornion yrityspäätös 1-12/2020: netto +69 yritystä (+108 yritystä, -39 yritystä) Tornion työttömyysprosentti 12/2020: 12,4 % Yrittäjien kuntabarometri 2020: Tornio 3,16		
Tornion matkailun ja markkinoinnin uudelleen organisointi	Two Countries - One Destination -hankkeelle saatu myönteinen rahoituspäätös 21.2.2020. Hankkeessa toteutettu projektihenkilöstön rekrytointia maaliskuussa 2020. Ensimmäinen ohry pidetty 10.6.2020 ja hanke käynnissä. Tornion kaupunginhallitus hyväksynyt 20.1.2020 § 7 Meri-Lapin Matkailu Oy:n kuntarahoituksen 1.1.-30.6.2020. Rahoitusta jatkettu vuoden 2020 loppuun.		
Tornion markkinointiryhmää ei ole toistaiseksi perustettu.	Tornion maine- ja mielikuvan vahvistaminen, maineenhallinta Tornion kaupungin viestintä- ja markkinointi-työryhmä perustettu. Mediaseurantaa jatkettu suunnitellusti. Osallistuminen Oulu2026 -kulttuuripääkaupunkihankkeeseen. Brändin jalkauttamista jatkettu, uusi ilme mm. tuotu kaupungin verkkosivulle. Kuntamarkkinoinnin SM-kisoihin osallistuminen huhtikuussa 2020. Suunniteltu ja kilpailutettu ja tehty hankintapäätös kaupunkimarkkinointivideoista Tornion kaupungin käyttöön. Konserniyhtiöiden verkkosivu-uudistusten läpivienti aloitettu ja edelleen käynnissä. Business Tornion verkkosivu valmistui ensimmäisenä syyskuussa		

Tornion kaupungin ja oppilaitosten välisen yhteistyön jatkaminen yhdessä hyväksytyjen kumppanuussopimusten linjausten pohjalta	Tornion kaupunki - AMK - Lappia kumppanuussopimuksen koordinaatiokokouksia pidetty suunnitellusti. Lisäksi toteutettu kysely kumppanuussopimuksen osapuolille. Valmisteltu uutta sopimusta vuosille 2021-2023. Allekirjoitustilaisuus 12.1.2021.		
Aktiivinen edunvalvonta ja vaikuttaminen Tornion liikenneinfrastruktuurin ja -palveluiden kehittämiseksi Väyläviraston kanssa pidetty	Tornio-Laurila yhteistyökokouksia 6 kpl. Kemi-Tornion lentoaseman matkustajamäärä 1-12/2020 yhteensä 13 661 matkustajaa (- 78,5 %). Lentoaseman liikenne ollut keskeytettyä koronavirusepidemian takia. Lennot käynnistyivät uudelleen 3.11.2020. Lentoaseman tulevaisuus on edelleen uhattuna ja edellyttää edunvalvontaa.		

Toimivat uudistuvat palvelut

<p>Tornion kaupungilla on ajantasainen palveluiden sähköistämissuunnitelma, jonka mukaisesti palveluiden sähköistämistä toteutetaan talousarvion puitteissa.</p> <p>Valokuidun saatavuuden parantaminen</p> <p>Varmistetaan Tornion digipalveluiden toimintavarmuus.</p>	<p>Kaupunginhallitus siirtynyt sähköisiin kokouksiin 6.4.2020 ja kaupunginvaltuusto vastaavasti 9.11.2020.</p> <p>Sähköinen allekirjoitus otettu pilottikäyttöön 10/2020.</p> <p>Sähköisten palvelujen käyttäjätyytyväisyyskyselystä sovittu AMK:n kanssa YAMK työnä. Työtä ei saatu valmiiksi 2020 loppuun mennessä.</p> <p>Kuntien digikannustin -hankkeet eivät saaneet haettua rahoitusta (2 kpl).</p> <p>Valokuituverkon laajennushanketta suunniteltu Pudas - VanhaPirkkiö - Puuluoto -alueelle sekä Tornionjokivarteen (mm. Vojakkala) Kaakamon Tietoverkko-Osuuskunnan kanssa. Kaupunki mukana hankkeissa yhteistyökumppanina, mutta ei toimijana ja rahoittajana.</p> <p>Konesalin siirtoa toteutettu suunnitellusti osana kaupungintalon peruskorjausta.</p>		
<p>Palveluita kehitetään asiakkaalle joustaviksi ja helpoiksi saavuttaa. Seurataan asiakaspalautteita ja reagointia palautteisiin, esim. toiminnan muutokset.</p>	<p>Palautejärjestelmää selvitetty osana asianhallintaohjelman järjestelmä uudistusta. Uusi asianhallintajärjestelmä hankittu loppuvuodesta 2020 ja käyttöönotto keväällä 2021. Tässä yhteydessä tutkitaan uuden ohjelman soveltuvuus myös asiakaspalautejärjestelmä -asiaan.</p>		
<p>Keskushallinnon toimialan tuottavuus, tehokkuus ja vaikuttavuus paranevat</p>	<p>Henkilöstörekrytoinneissa noudatettu aiemmin linjattuja periaatteita</p> <p>Toimitilojen kehittämisen osalta osallistuttu kaupungintalon peruskorjaustyöryhmän toimintaan. Muutto väistötiloihin 4/2020.</p> <p>Yksittäisiä palveluprosesseja kehitetty jatku-vasti (mm. kanslian asialista- ja pöytäkirjatuotanto - prosessin kehittäminen / KUNTEKO -koulutus, pienhankinnoissa otettu käyttöön Cloudia -järjestelmä).</p> <p>Tehostettu sähköistä kokoustamista ja osallistuttu koulutuksiin sähköisesti aiempaa enemmän.</p> <p>Talousarvioraamin yhteydessä valmisteltu linjaukset toiminnan tehostamiselle 2020 ja suunniteltu jatkoa.</p>		

<p>Pääministeri Rinteen hallitusohjelman 2019-2023 edellyttämät toimenpiteet; maakunta- ja soterakenne -uudistuksen sekä muiden hallinnon uudistusten edellyttämien toimenpiteiden toteutus Maaliskuussa 2020 alkaneen</p>	<p>koronavirusepidemian johdosta maahan julistettu poikkeusolot 16.3.-16.6.2020. Poikkeusolot sittemmin purettu, mutta rajoituksia jatkettu vuoden 2020 lopulle saakka.</p> <p>Marinin hallitusohjelman mukaisiin toimenpiteisiin osallistuminen</p>		
--	--	---	---

Onnellinen ja osallistuva torniolainen

<p>Seurataan hyvinvointikertomuksen indikaattoritiedon muutoksia ja valitaan painopistealueet tarkennettaviksi vuosittain.</p>	<p>Valtuustoa on informoitu hyvinvointitilanteen osalta. Kampanjatietoa jaettu aktiivisesti myös järjestötoimijoille ja hankkeille. Neuvostoilta pyydetty kommentit turvallisuuden sekä osallisuuden toteutumisesta ja kehittämiskohteista hyvinvointiryhmän työssä huomiotavaksi.</p> <p>HYTETU -ryhmä kokoontui 12 kertaa ja johtoryhmä neljä kertaa.</p>		
<p>Toimialojen ja muiden toimijoiden verkostoyhteistyöllä luodaan edellytyksiä lasten ja perheiden vuorovaikutus- ja tunnetaitojen vahvistamiseksi sekä kuntalaisten osallisuuden vahvistamiseksi, lisätään erilaisten liikkumis- ja liikunta-aktiiviteettien saavutettavuutta.</p>	<p>Toimialoilla on edistetty lasten ja perheiden tueksi verkostoyhteistyötä eri toimijoiden kanssa ja kehittäminen jatkuu edelleen. Eri-tyisavustukseen liittyvä yhteistyö seurojen kanssa alkoi ja heinäkuussa informoitiin tehostetusti toimialoja, jotta raha kohdentuisi rahoittajan tarkoittamalla tavalla. Seurat (7) antavat raporttinsa käytöstä 31.12.2020 mennessä.</p>		
<p>Toimialojen ja muiden toimijoiden verkostoyhteistyöllä luodaan edellytyksiä nuorten vuorovaikutus- ja tunnetaitojen vahvistamiseen sekä osallisuutta erilaisten arjen aktiiviteettien avulla.</p>	<p>Nuorten osallisuuden edistämiseksi tehtävä verkostoyhteistyö toteutuu toimialoilla ja sopivia mittareita etsitään, mm. kylien kerhotoiminnan määrä ja osallistuminen. Yhteistyötä nuorisoneuvoston kanssa on lisätty ja ruokavaliosuosituksia otettu tarkasteluun.</p>		
<p>Toimialoilla edistetään ikäihmisten terveyttä ja toimintakykyä sekä elämänlaatua omaehtoisien toimintakyvyn ylläpidon tuella ja ohjauksella.</p>	<p>Ikäihmisten terveyden ja toimintakyvyn edistämisen tavoitteet toteutuvat. Järjestökumppaneille on toimitettu tietoa Tornion teemoista hyvinvointityön kohteiksi, mm. arjen turvallisuuden sekä digitaalisten palveluiden käytön osaaminen edistäminen. Muutosten arvioinnissa tarvittavia mittareita kehitetään.</p>		
<p>Toimialakohtaiset suunnitelmat terveellisen, turvallisen ja viihtyisän asuin- ja elinympäristön ylläpitämiseksi ja hyvinvoinnin lisäämiseksi.</p>	<p>Hyvinvointityössä on kuultu neuvostoja ja hyödynnetty indikaattoritietoa, ja tieto on välitetty toimialoille asioista, joita kuntalaiset kaipaavat. Näitä on toteutettu matalalla kynnyksellä mm. reittimerkinnät on uudistettu. Rikollisuuden torjumiseksi on tehty monialaista yhteistyötä Ankkurimallissa.</p>		
<p>Uusi slogan omaksutaan torniolaisien arkeen myös osallistumisen ja hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden asioissa.</p> <p>Kuntalaiset samaistuvat ja sitoutuvat Tornion kaupunkibrändiin.</p>	<p>Koronapandemian aikana lisättiin blogi-kirjoittelua, mikä nousi viestintäkanavana kymmenen kiinnostavimman joukkoon Tornion Internet-sivuilla. Pandemia-ajan rajoitteet mm. sisäharrasteisiin kanavoi kuntalaiset uusiin ulkoilmaharrastuksiin. Järjestöt tuottivat enenevässä määrin virtuaalitapaamisia ikäihmisten kanssa, jotka kokivat yksinäisyyttä. Poikkeustilanne toi haasteita</p>		

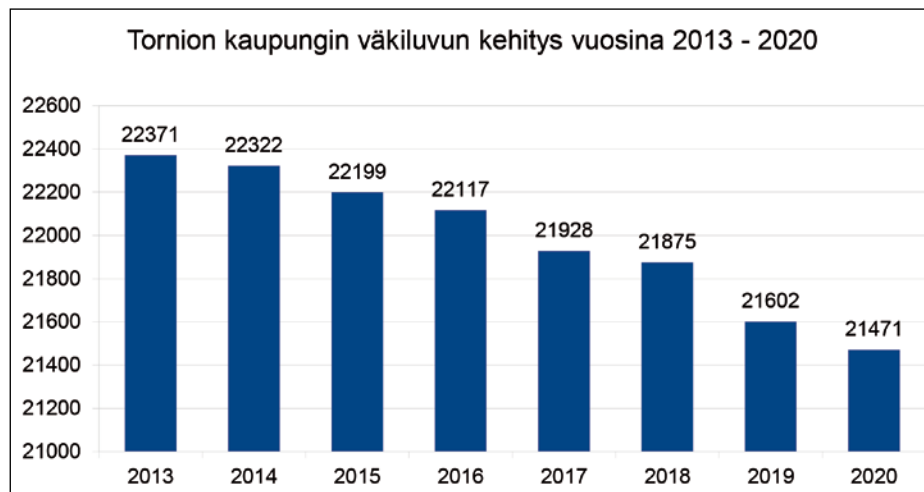
	<p>hyvinvoinnin ja turvallisuuden osalle.</p> <p>Osallisuusohjelman ulkoista ilmettä ja sisältöjä rakennettiin torniolaisten luoman brändin hengessä.</p> <p>Yhteisöteemoja korona-aikana mm. Aineen taidemuseon ja vanhustyön yhteistyönä toteutettu Kortti-tempaus, jolloin 3 500 ikäihmistä sai kortin tuntemattomalta lähettäjältä.</p> <p>Koronan johdosta markkinointikampanjat siirrettiin vuodelle 2021.</p>		
<p>Tornion uusi osallisuusmalli edistää kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia.</p> <p>Viestintä tukee kuntalaisten mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa kotikaupunkinsa asioihin</p>	<p>Osallisuusohjelman kick off tilaisuus järjestettiin työpajana 11.9.2020 ja ohjelmaluonnosta on käsitelty HYTETU-johtoryhmässä sekä kaupunginjohtajan johtoryhmässä. Osallisuusmalli viimeistellään alkuvuonna 2021. Tulossa työpaja 3.2.2021.</p> <p>Tornio 400 -juhlavuoden valmisteluja ja osallistamista jatkettu juhlavuoden organisaation puitteissa mm. toimintarahahaku</p>		

Toimiva kaupunkikonserni

<p>Talouden tasapainottaminen ja toimintojen sopeuttaminen</p>	<p>Kuukausiraportit: marraskuu 2019 ja tammi – marraskuu 2020</p> <p>Osavuosisikatsaukset: 1-3/2020, 4-6/2020 ja 7-9/2020</p> <p>Vuoden 2019 tilinpäätös allekirjoitettu kh. 30.3.2020 § 118.</p> <p>Elokuussa pidetty 10.8. KH:n kokouspiirille talousilta-koulu ja 18.8. valtuustolle strategiatyöpaja.</p> <p>TA-raamin 2021 valmistelun yhteydessä valmisteltu linjauksia talouden tasapainottamiseksi 2020 ja 2021.</p>		
<p>Omistajapolitiikan toteuttaminen kaupunkistrategian mukaisesti</p>	<p>Konsernijaoston kokouksia pidetty 10 kpl</p> <p>Omistajapolitiikkaa ja konserniohjetta on toimeenpantu systemaattisesti konsernijohton (kj., kh., konsernijaosto) toimesta.</p> <p>Konsernin yhdenmukaiset käytännöt: valmisteltu konserniyhtiöiden verkkosivujen uusimista ja yhteistä henkilöstöpolitiikkaa. Lisäksi kh. hyväksynyt 17.2. § 57-58 konsernin kriisiviestintäohjeen ja viestintäohjeen.</p> <p>Tornion kaupungin irtaimisto-ohje hyväksytty kh:ssa 2.3.2020 § 81.</p> <p>Osallistutaan Toimiva konsernijohtaminen keskisuurissa kaupungeissa ja kunnissa 2020 – hankkeeseen.</p> <p>Annettu omistajaohjausta mm. LPSHP:n suuntaan (esim. kh. 25.5.2020 § 181). Konsernijaosto on ohjeistanut tytäryhtiöitä talousarviovaihtoehtojen 2021 laatimiseksi sekä eri yhtiöiden talouden tasapainottamisessa.</p>		

<p>Tornion kaupungin henkilöstöohjelma tukee kaupungin johtamista ja esimiestyötä</p>	<p>Henkilöstöohjelman päivittämistä valmisteltu.</p> <p>Järjestetty Pohjois-Suomen työmarkkinaseminaari Torniossa 23-24.1.2020 yhteistyökumppanina.</p> <p>Esimiespäiviä järjestetty viisi kertaa.</p> <p>Esimiesten JET-koulutus alkanut syksyllä 2020. Etäjohdattamiskoulutus toteutettu esimiehille 5/2020.</p> <p>Koronavirusepidemian takia jouduttu tekemään useita koko kaupunkia koskettavia henkilöstöratkaisuja (mm. etätyöhön siirtyminen, palkanmaksun keskeyttäminen, lomautukset, korvaavan työn etsiminen, muu henkilöstön ohjeistus).</p> <p>Työhyvinvointia jokivarteen - hanke (ESR) saanut myönteisen rahoituspäätöksen. Mm. henkilöstökysely kytketään hankkeen toimenpiteisiin.</p>		
---	--	---	---

Tornion kaupungin väkiluku on ollut laskusuunnassa vuodesta 2012 lukien. Kaupunkistrategiassa 2017-2021 on tavoiteltu väestönkasvua, mutta tavoitetta ei ole pystytty saavuttamaan.

Kuvio 2.

Lähde: Tilinpäätöskirja 2020

TornioHaparanda matkailutoimiston toimintamalli muuttui kesällä 2020, kun sen toiminta päätettiin ajaa alas elokuun 2020 lopussa Haaparannan ilmoittaessa lopettavansa toiminnan omalta osaltaan nykyisessä muodossa. Vuoden 2020 ostopalvelusopimuksessa Team Botnia Oy ja Tornion kaupunki ovat sopineet, että matkailuinfon toiminta uudelleenorganisoidaan syyskuun 2020 loppuun mennessä. Two Countries – One Destination –hankkeen yksi tehtävistä on laatia suunnitelma siitä, miten matkailuinfo jatkossa toimii ja miten yleensä matkailua kehitetään. Team Botnia Oy ja Tornion kaupungin uutta toimintamallia ei ole vielä laadittu, mut-

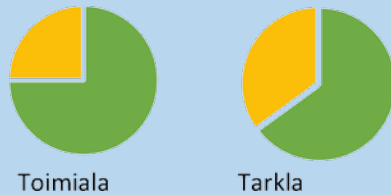
ta tilinpäätösasiakirjan mukaan projektihenkilöstön rekrytointeja on maaliskesäkuussa 2020 tehty ja ensimmäinen ohjausryhmän kokous pidetty kesäkuussa 2020.

Kaupunkistrategian 2017-2021 yksi tavoite on, että "Sähköinen asiointi ja itsepalvelut lisääntyvät". Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan tavoite ei ole edennyt siinä laajuudessa kuin viime vuosien uudistunut lainsäädäntö (Lähiinnä laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta ja laki julkisten palvelujen tiedonhallinnasta) edellyttävät.

Tornion kaupungin markkinoinnin kehittämiseksi suunniteltiin erillisen markkinointiryhmän perustamista koordinoimaan kaupunkikonsernin sisäisen ja ulkoisen markkinoinnin yhteensovittamista, yhteisten toimintatapojen kehittämistä ja yhteistyön koordinoimista. Markkinointiryhmän perustaminen ei toteutunut, mutta yhteistyötä on tehty muulla tavoin matkailuyrittäjien kanssa.

Tarkastuslautakunnan arviointi:

Toiminnallisten tavoitteiden arviointi

Kuvio 3.

Torniossa tarvitaan laaja-alaisesti kaikkiin ikäryhmiin kohdistuvia ponnistuksia.

Väkiluvun kasvattaminen ja työllisen väen saanti kaupunkiin edellyttää, että elinkeinoelämän perusedellytykset ovat kunnossa. Huolestuttavaa on, että kaupungin yritystonttikauppa on kohtuullisen hiljaista. Realistisesti kaupungin väkiluku voi kasvaa kuitenkin vain muuttovoiton avulla luomalla kaupungille elinvoimaa.

Torniossa tarvitaan laaja-alaisesti kaikkiin ikäryhmiin kohdistuvia ponnistuksia. Lapsiystävällinen kaupunki tarjoaa apua perheen arkeen ja valinnanvapautta lasten hoidon järjestämiseen. Nuorisoystävällinen kaupunki tarjoaa nuorisolle laaja-alaisia koulutusmahdollisuuksia. Kaikkia ikäryhmiä suosiva kaupunki kehittää monipuolisesti harrastus- sekä sisä- ja ulkoliikuntamuotoja ja -mahdollisuuksia. Vanhusystävällinen kaupunki kehittää hoiva- ja palvelumallia siten, että ikäihmisille mahdollistuu niissä valinnanvapaus ja turvallisia vaihtoehtoja elämän ehtoiseen.

Kaupungin matkailutoimialan toimintaedellytysten turvaaminen ja kehittäminen vaatii taustalleen pysyvän organisaation tai toimintaryhmän. Paikallinen ja alueellinen organisaatio ovat avainasemassa matkailun kehittämisessä ja markkinoinnissa sekä yhteistyön koordinoimisessa. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että toimintaa ohjaavaksi ryhmäksi nimetään viipymättä markkinointiryhmä. Lautakunta pitää tärkeänä myös matkailun näkökulman vahvempaa huomioimista yleisen liikenteen kehittämisessä (mm. ratayhteyksien kehittäminen, liikenneväylien kunto, pyöräilyreitistö). Myös lähiliikunta- ja retkeilypaikkojen tarve on korostunut Koronaepidemian aikana lisääntyneessä lähimatkailussa.

Harrastustoimintaan liittyvien avustusten jakoperusteisiin ja jaon toteutustapaan tulee jatkossa laatia selkeät ja läpinäkyvät ohjeet, jotta avustusten jako kohdentuu oikein. Ohjeita tulee myös noudattaa läpi koko organisaation.

Sosiaali- ja terveyslautakunta

Vetovoimainen rajakaupunki

TA-tavoite	Toteutuma	Toimialan oma arvio	Tarkastuslautakunnan arvio
Pitkäaikaistyöttömien ja nuorten työllistäminen toimialueella.	Toimenpiteet käynnistetty, mutta Korona pandemian takia toimenpiteiden määrä supistui. Työllistämistuella on työllistetty 24 henkilöä, ruokapalvelutyöntekijöitä, hoitoapulaisia, laitoshuoltajia, toimistotyöntekijöitä, lähihoitajia, terveydenhoitajia. Keväällä työllistettiin kaupungin muiden toimialojen henkilöstöä lomautusten välttämiseksi.		
Hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä edistävien tapahtumien osallistuminen	Koronapandemiasta johtuen tapahtumia ei ole voitu suunnitellusti järjestää. Toimialalla on sähköistä asiointia lisätty, chat ja teams-palveluja asiakaskontakteissa. Toimintavuonna julkaistiin ikäihmisten palveluista esite, esitteestä on näkövammaisille suunnattu versio. Palveluista on nähtävissä etäkotihoito video ja perhehoito video.		
Myönteinen mielikuva hyvinvointipalveluista työnantajana.	Kaikki vakanssit on täytetty kelpoisuusehdot täyttävällä henkilöstöllä, lukuun ottamatta perheneuvolan psykologin virkaa. THL:n VANKO (Hyvinvointi korona aikana) kysely ympärivuorokautisen palveluasumisen ja kotihoidon asiakkaille. Järjestetty työnhjausta esimiehille ja henkilöstölle sekä ryhmille että henkilökohtaisina ohjauksina		
Palvelujen kehittäminen yhdessä oppilaitosten kanssa.	Yhteistyö perhetyön, nuorisotoimen ja koulujen kanssa on käynnistetty. Vanhus- ja hoitopalveluissa on oppisopimuskoulutuksia.		
Sähköisen asiointin lisääminen, teknologian käyttöönotto palveluissa.	Vanhus- ja hoitopalveluissa etäkotihoiton kokeilu käynnistynyt syyskuussa. Turvateknologia laitteita on hankittu. Teams yhteyksien hyödyntäminen kaikilla palvelualueilla toiminnassa käytössä.		

Toimivat uudistuvat palvelut

Sähköisen palveluvalikoiman laajentaminen.	Sähköisiä palveluja on lisätty kaikilla palvelualueilla. Korona pandemian aikana sähköinen ajanvaraustoiminta testauksiin on otettu käyttöön.		
Palveluiden asiakaslähtöisyyden kehittäminen.	Sosiaalityön palveluissa hakemukset on käsitelty määräajassa. Terveysneuvontapiste perustettu ministeriön pyynnöstä terveysturvallisuuden edistämiseksi rajalle. Yhteistyö palveluntuottajien kanssa on ollut tiivistä Korona pandemian takia. Seniorineuvonta on tehnyt yhteistyötä Torniotuvan kanssa. THL:n vanhuspalvelulain toteutumisen seurantakysely palveluasumisen yksiköihin ja kotihoitoon toteutettu Yksiköiden omavalvontasuunnitelmat käytössä ja SHQS itsearviointi toteutunut		
Palvelujen tuottaminen lainsäädännön edellyttämällä tavalla.	Palvelut ovat toteutuneet asetusten mukaisesti. Oman toiminnan laitoshoidon ja ympärivk. hoitopäiviä on toteutunut 105 148 (2019: 92 395) 14 % enemmän.		
Kolmannen sektorin roolin vahvistaminen etenkin hyvinvoinnin edistämisessä.	Järjestöjen avustukset on jaettu. Korona pandemian takia suunnitellut tapahtumat on peruttu.		
Palvelujen kehittäminen yhteistyössä alueen ja seudun toimijoiden kanssa.	Rovaniemen kaupunki aloittanut virka-ajan ulkopuolisen sosiaalipäivystyksen. Sosiaalihuollon liittyminen Kanta-palveluun-projekti on aloitettu. Perhehoito toteutuu ikäihmisten ja kehitysvammaisten palveluissa. Lastensuojelupalveluiden seudullinen kilpailuttaminen on keskeytetty seudullisten palveluntuottajien vähyyden vuoksi.		
Osallistutaan aktiivisesti sote valmisteluun.	Osallistuttu tulevaisuuden terveyskeskus ja rakenne uudistuksen hankkeiden valmisteluun.		

Onnellinen ja osallistuva torniolainen

<p>Kuntalaisten aktiivisuus oman hyvinvointinsa parantamiseen lisääntyy.</p> <p>Tietoisuus ravinnon ja liikunnan merkityksestä hyvinvointiin lisääntyy.</p> <p>Ennaltaehkäisevät palvelut tukevat omaehtoista terveydentilan parantamista.</p>	<p>Asetusten mukaiset määräajat ovat toteutuneet. Pandemian takia elektiivinen toiminta lopetettu huhtikuun alusta lähtien lähes kokonaan. Elektiivinen toiminta aloitettu vähitellen elokuusta alkaen (erikoissairaanhoido, omassa tuotannossa ikäihmisten päiväkeskus ja intervallihoito).</p> <p>Koronanäytteenottoja terveysneuvontapiste perustettu rajalle.</p> <p>Huumeneulojen ja ruiskujen vaihtopiste on avattu syyskuussa.</p> <p>Ravitsemushuollossa noudatettu voimassa olevia ravitsemussuosituksia.</p> <p>Tehty poikkihallinnollista yhteistyötä hyvinvoinnin edistämiseksi HYTETU työryhmässä.</p> <p>Itsearvioinnit toteutuneet</p>		
<p>Palvelut toteutetaan tarpeenmukaisina, hyvälaatuisina ja niissä huomioidaan yhteisöllisyyttä ja omaehtoista terveyttä tukevat ja ennaltaehkäisevät toimet.</p>	<p>Asetusten mukaiset terveystarkastusten määräajat ovat toteutuneet.</p>		
<p>Hyvinvoinnin lisääminen varhaisen puuttumisen toimintamallin ja moniammatillisen verkostotyön keinoin</p>	<p>Asetusten mukaiset määräajat ovat toteutuneet.</p>		
<p>Aktiivinen yhteistyö järjestöjen ja yhdistysten kanssa. Seniorineuvola, vanhusten</p>	<p>päiväkeskus ja intervallipaikat suljettu koronan vuoksi maaliskuussa ja aukaisu uudelleen elokuussa. Asetusten mukaiset määräajat ovat toteutuneet. Pandemian vuoksi soitettiin yli 70 vuotiaille ei palvelujen piirissä oleville asukkaille, puheluja yht. 4364 kpl. Tietopaketit palveluista, ja pandemiasta lähetettiin postitse yli 75 -vuotiaille.</p>		
<p>Kuntalaisten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien lisääminen. Liikuntapaikkojen suunnittelu yhdessä muiden hallintokuntien kanssa.</p>	<p>Ikäihmisten neuvoston ja vammaisneuvoston toiminta ollut vähäistä pandemian takia. Turvallisuuskartoitukset keskeytyneet pandemian takia. Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65-vuotta täyttäneillä/10 000, vastaavan ikäisistä 571,1 HYTE-indikaattori 46 (2019: 53) sijoittuu kuntakentän keskivaiheille.</p>		
<p>Kuntalaisten vaikutus mahdollisuuksien lisääminen.</p>	<p>Kuntalaisten yhteydenottoihin vastattu. Kuntalaiset olivat epätietoisia pandemian aiheuttamista toimenpiteistä.</p>		
<p>Palvelujen kehittäminen eri ikäisten kuntalaisten kanssa.</p>	<p>Yhteistyö kolmannen sektorin kanssa aktiivista. Jatkuva palautteenanto on mahdollistanut aktiivisen palvelujen kehittämisen kuntalaisten ja yhteisyrityksen kanssa.</p>		

Toimiva kaupunkikonserni

Palvelujen toteuttaminen talousarvion puitteissa. Kehittämistä tukevat investoinnit ja henkilöstömuutokset.	Alkuperäiseen talousarvioon verrattuna toimialan kustannukset ylittyvät 3 Me, syynä lastensuojelun ostot, erikoissairaanhoidon, läpilaskutus (veteraanilaskutus, laboratorio ja lääkekulut). Koronan aiheuttamat kustannukset ovat 1,45 Me.		
Vahvistetaan erikoissairaanhoidon ohjausta yhdessä muiden omistajakuntien kanssa.	Useissa kokouksissa käsitelty Mehiläisen ja LPSHP:n yhteistyötä ja palvelujen järjestämistä Tornion kaupungin kanssa.		
Kannustava ja joustava johtaminen ja päätöksenteko.	Tiedottaminen on ollut säännöllistä. Työnohjausta on järjestetty kaikille tarvitseville		

Covid 19-viruksen aiheuttama pandemia vaikutti kokonaisvaltaisesti hyvinvointipalvelujen toimintaan. Talous toteutui alijäämäisesti.

Seniorineuvola, vanhusten päiväkeskus ja intervallipaikat suljettiin maaliskuussa ja aukkaistiin uudelleen elokuussa. Asetusten mukaiset määräajat ovat toteutuneet. Pandemian vuoksi soitettiin yli 70-vuotiaille, ei palvelujen piirissä oleville asukkailla, puhelua yhteensä 4364 kpl. Tietopaketti palveluista ja pandemiasta lähetettiin postitse yli 75-vuotiaille. Tarve kotihoidon palveluissa tulee lisääntymään, jonka vuoksi vanhus- ja hoitopalveluissa on aloitettu etäkotihoitopilotti. Etäkotihoitoidon avulla voidaan hillitä kotihoidon kustannusten kasvua.

Torniossa tiivis yhteistyö eri sidosryhmien kesken on osoittautunut hyväksi tavaksi toimia.

Erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon ennalta suunniteltu toiminta väheni huomattavasti vuoden 2020 aikana. Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä ei voinut laskuttaa poliklinikka/leikkaustoiminnasta koska toimintaa ei ollut. Hoitohenkilökunnan sijaisten saamisessa on ollut edelleen haasteita. Kaupunki ei ole pystynyt rekrytoimaan työntekijöitä tarpeeksi, mutta toisaalta Covid-19 terveysneuvontapisteeseen ja testaukseen saatiin tarpeeksi henkilökuntaa.

Sähköisen asioinnin lisääntyminen on merkittävää. Sähköinen ajanvaraus toiminta otettiin käyttöön Korona-testauksiin. Sosiaalihuollon sähköisen asiakastiedon (Kanta-palvelu) käyttöönottoprosessi eteni ja se vaati henkilöstöltä suunnittelua ja valmistelua sekä riittävästi aikaa ja resursseja, jotta palvelun käyttöönotto etenee Kelan ja THL:n määrittelemän käyttöönottoaikataulun mukaisesti. Sähköistä asiointia on lisätty myös ottamalla käyttöön erilaisia työtä helpottavia sovelluksia (neuvolan chat-palvelu, Teams).

Perheiden hyvinvoinnin heikkeneminen lisäsi lastensuojelun ilmoitusten määrää 30 %; vuonna 2020 niitä tehtiin 802 kpl. Tornioon on avattu huumeneulojen ja ruiskujen vaihtopiste Tornion terveyskeskuksen tiloihin syyskuussa 2020.

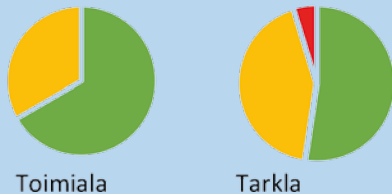
Tornion vammaisneuvosto ei ole pystynyt kokoontumaan koronapandemian vuoksi. Lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelman päivitys yhdessä sivistystoimen kanssa ei toteutunut. Hyvinvointisuunnitelman yhtenä keskeisenä kehittämiskohteena on nuorten syrjäytymisen ehkäisy. Torniossa tiivis yhteistyö eri sidosryhmien kesken on osoittautunut hyväksi tavaksi toimia. Tapaukset ovatkin olleet laskussa.

Nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ja rikosten ennalta ehkäisemiseksi jatkui Ankkuri-yhteistyö. Lapin poliisilaitos on ennalta estävässä kehittämishankkeessaan (1.3.2019-1.3.2020) kehittänyt tukimuotoja huumausaineita käyttävien nuorten löytämiseksi ja ohjaamiseksi moniammatillisen tuen piiriin. Hankkeen loppuraportissa todetaan, että hankkeessa luotua keskeistä tukimuotoa, Ankkuri sidosryhmäyhteistyötä, voidaan pitää tehokkaana. Kehitettävää kuitenkin nähtiin kuntien sosiaali- ja nuorisotyön sidosryhmäyhteistyöhön osoittamissa resursseissa, seudullisessa yhteistoiminnassa, tutkimuksessa sekä järjestöjen aktivoimisessa yhteistyöhön.

Tarkastuslautakunnan arviointi:

Toiminnallisten tavoitteiden arviointi

Kuvio 5.

Koronatestaukseen pääseminen Torniossa on ollut nopeaa, tämä lisää turvallisuuden tunnetta kun-alaisissa. Yhteistyö rajavartiolaitoksen ja terveydenhoitohenkilökunnan kanssa on tärkeää ja sujuvoittaa rajayhteistyötä. Sähköistä asiointia arvostavat etenkin nuoret.

Tornion turvallisuustilanne on kehittynyt heikompaan suuntaan päihteisiin liittyvän ja muun rikollisuuden osalta.

Pandemian vuoksi tehdyt yhteydenotot yli 70-vuotiaille ilahduttivat ja keräsivät kiitosta kuntalaisilta.

Ulkoliikuntapaikat ja urheilukentät ovat olleet vuoden mittaan ahkerassa käytössä. Kaiku-kortti on koettu erittäin myönteisenä.

Lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelman päivitys yhdessä sivistystoimen kanssa ei toteutunut. Kyseinen suunnitelma on lakisääteinen (lastensuojelulaki 12 §) ja sen avulla ohjataan, johdetaan sekä kehitetään lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointityötä kunnassa.

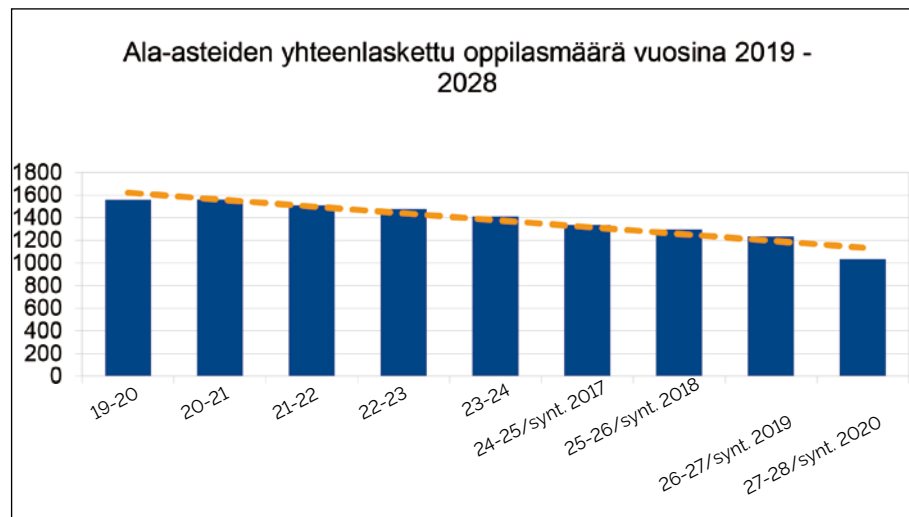
KELA kohdistaa kunnille pitkäaikaistyöttömien osalta ns. sakkomaksuja. Torniossa nämä ovat sosiaali- ja terveystalokunnalle kohdistuvia kuluja. Olisi syytä pohtia lukujen kirjaamista selvemmin tilinpäätökseen, jotta asia saisi paremmin huomiota kuten erikoissairaanhoidon osalta. Tornio on päässyt mukaan valtionhallinnon kuntakokeiluun, missä TE-toimiston palvelut siirretään kunnalle. Lisäksi on nähtävissä lainsäädännön muutoksia, missä työvoimahallintoa siirretään kuntien vastuulle enenevässä määrin. Nämä muutokset on syytä huomioida kaupungin hallinnossa kokonaisuutena.

oppilashuollollinen näkökulma. Uusi opetussuunnitelma on ollut käytössä kaikilla luokka-asteilla syksystä 2019 lähtien.

Koronapandemia vaikutti myös sivistyspalveluihin. Varhaiskasvatuksen henkilöstöä lomautettiin ja koulunkäyntiavustajien palkanmaksu keskeytettiin, jolloin henkilöstökuluissa saatiin säästöjä. Toisaalta toimintatuotot pienenevät saamatta jääneiden varhaiskasvatustaksujen sekä iltapäiväkerho-maksujen osalta. Kaupunki laati mahdollista etäopetusta varten ohjeistuksen. Etäopetus toteutettiin valtakunnallisen sulun ajan eli maaliskuusta 2020 toukokuuhun 2020. Myös kielikoulun oppilaat olivat saman ajan etäopetuksessa. Syyslukukaudella 2020 tehtiin muutamia erityisopetusjärjestelyjä karanteeniin määrättyjen oppilaiden ja koulujen osalta.

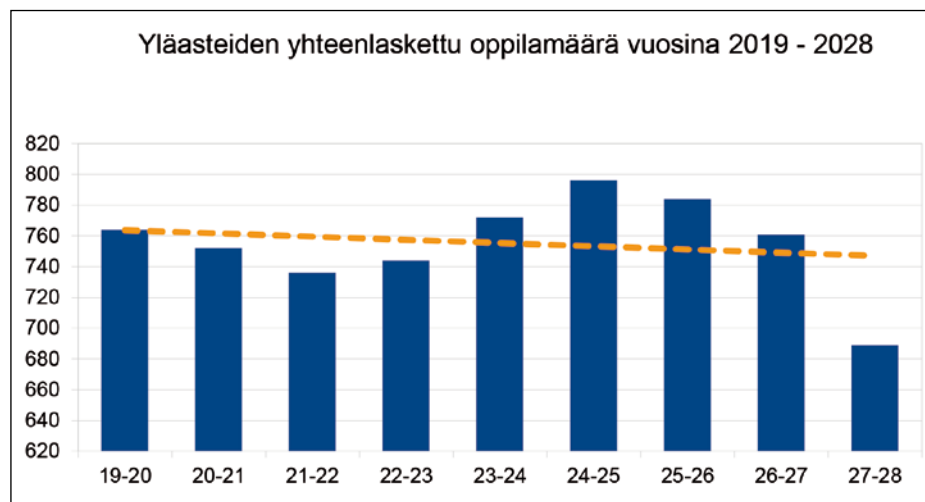
Sivistyspalveluiden tuottaman materiaalin mukaan alakoulujen oppilasmäärät ovat laskussa seuraavien kymmenen vuoden aikana. Suurinta oppilasmäärän vähenemisen on haja-asutusalueiden kouluissa. Keskeisen kaupunkialueen koulujen oppilasmäärä pysynee tasaisempana eikä jyrkkää laskua ennusteta. Alla olevasta kaaviosta selviää alakoulun vuosina 2019 – 2021 toteutunut ja vuoteen 2028 ennustettu oppilasmäärän kehitys.

Kuvio 7.

Lähde: Numerotiedot koulutoimistosta

Yläasteiden osalta kehitys on tasaisempaa ja oppilasmäärän ennustetaan jopa kasvavan vuosina 2022 – 2027, jonka jälkeen oppilasmäärässä ennustetaan tulevan iso pudotus.

Kuvio 8.

Lähde: Numerotiedot koulutoimistosta

Lukion vetovoima säilyy hyvänä ja opiskelijamäärän ennustetaan pysyvän vähän yli 300 opiskelijassa tämän vuosikymmenen loppupuolelle saakka.

Tornion kaupunkistrategian mukaan varhaiskasvatus- ja opetuspalvelut halutaan tuottaa lähipalveluna. Lähipalveluajattelua korostetaan lähinnä päiväkotien sijoittumisessa, ei niinkään koulujen osalta. Alakoulujen osalta kouluverkko on alueellisesti kattava, mutta molemmat yläkoulut ovat sijoittuneet keskustan alueelle.

Vetovoimainen rajakaupunki

TA-tavoite	Toteutuma	Toimialan oma arvio	Tarkastuslautakunnan arvio
Yhteistyö Lappian, Lapin ammatikorkeakoulun ja Peräpohjolan opiston kanssa.	Toteutunut suunnitellusti. Toteutunut suunnitellusti. Aikuisten perusopetuksen piirissä 35 opiskelijaa keväällä 2020. Opiskelijoiden määrä 45 syyslukukauden aikana.		
Varhaiskasvatuksen ja koulujen sijainti huomioidaan maankäyttö- ja kaavoituspolitiikassa.	Ei toimialan arviota toteumasta		

Toimivat ja uudistuvat palvelut

Yhteistyötä IT palveluiden kanssa.	Varhaiskasvatuksen toiminnanohjausjärjestelmä hanke on edennyt. Uusi toimija valittu.		
Huoltajien osallisuuden vahvistaminen varhaiskasvatuksen toimintavuosisuunnitelman 2019-2020 arvioinnissa.	Toteutunut suunnitellusti. Kysely järjestetty. Varhaiskasvatukseen avattu uusi yksikkö rauhanyhdistyksen tiloihin. Tarve lisääntynyt subjektiivisen oikeuden palauttamisen, ryhmäkoon pienentämisen sekä perhepäivähoitajien vähenemisen takia.		
Toimintavuosisuunnitelman 2019-2020 toteuttaminen varhaiskasvatuksen arjessa.	Uusien perhepäivähoitajien rekrytointi osoittautunut haasteelliseksi. Heinäkuussa 2020 kaksi perhepäivähoitajaa lopetti työn. Aktiivista rekrytointia jatkettu etsimällä mahdollisia oppisopimuksen kautta alalle tulevia. Perhepäivähoitajille tehty palkantarkistus.		
Kaupungin ja yksityisten palveluntuottajien yhteistyön kehittäminen, seuranta ja arviointi. Aikuisten maahanmuuttajien perusopetuksen järjestäminen tarpeen mukaan.	Toteutunut suunnitellusti.		
Perus - ja lukiokoulutuksessa opettajien tiivistävä yhteistyö Haaparannan opettajien kanssa. Seudullisesti yhteistyö opettajien ja varhaiskasvatuksen koulutuksessa Merilapin muiden kuntien kanssa.	Yhteistyö tällä alueella yksittäisten koulujen varassa. Esim. Näätsaaren koulu. Lukiokoulujen yhteistyö jatkuu. Koronapandemia vaikuttanut lomaannuttavasti yhteistyöhön. Toteutunut suunnitellusti. Osallistujia niin varhaiskasvatuksen kuin erityisopetuksen puolelta. Yhteishanke seutukunnan kuntien kesken jätetty Opetushallitukseen koskien erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden tuen kehittämistä seudullisesti.		

Onnellinen ja osallistuva torniolainen

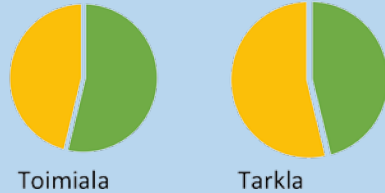
<p>Uusi varhaiskasvatussuunnitelma käytössä.</p> <p>Yhteistyö neuvolan, sosiaalitoimen ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa.</p> <p>Uusi opetussuunnitelma käytössä koko peruskoulussa syksystä 2019 alkaen. Uusi pedagogiikka vahvistuu kouluissa. Oppilaasta aktiivinen toimija, tavoitteita itselleen asettava ja ongelmia ratkova koululainen</p> <p>Ennaltaehkäisevä malli osittain käytössä Perheille parasta - hankkeen mukaisesti. Tuki suunnataan erityisesti esi- ja alkuopetukseen.</p>	<p>Toteutunut suunnitellusti.</p> <p>Alkuopetuskokeilua ei ole jatkettu. Odotetaan valtakunnallisia linjauksia</p>		
<p>Uusi opetussuunnitelma käytössä yläkoulussa. Sähköisen oppimisympäristön käyttö lisääntyy.</p> <p>Oppilashuoltotyöryhmät toimivat aktiivisesti kaikissa kouluissa koulukiusaamiseen puuttumiseen ja koulupudokasuhan alla olevien oppilaiden auttamiseksi. Tavoitteena kiusaamisen lopettaminen.</p>	<p>Toteutunut suunnitellusti. Viimeisimmän kouluterveyskyselyn tuloksista ilmeni, että kiusaaminen on Tornion yläkouluissa selkeästi vähentynyt ja kokonaisuudessaan olemme alle valtakunnan keskiarvojen.</p>		
<p>Varhaiskasvatuspalvelut ja alakoulun opetus lähipalveluna. Tämä tukee alueiden ja palvelukylien statusta turvallisina ja viihtyisinä asuin ympäristöinä.</p> <p>Varhaiskasvatuspaikan tarjoaminen kahden viikon kuluessa, mikäli huoltaja työllistyy tai saa opiskelupaikan.</p>	<p>Toteutunut suunnitellusti.</p>		

Toimiva kaupunkikonserni

<p>Käyttötalouden tasapainottaminen vuoden 2019 aikana.</p>	<p>Käyttötaloudessa ylitystä ensimmäisen neljänneksen aikana. Tilanne tasoittunut toisen neljänneksen jälkeen. Taustalla palkanmaksun keskeytys sekä lomautukset. Toimintakate osavuosisikatsauksessa 2/2020 49.00 %. Toimintakate osavuosisikatsauksessa 3/ 2020 72.0 %. Toimintakate vuoden 2020 lopussa 4/2020 97,5 %.</p>		
<p>Johtajuudessa korostetaan avoimuutta, kannustavuutta ja erityinen huomio kiinnitetään riittävään ja nopeaan tiedottamiseen.</p> <p>Lisäksi esimiehille korostetaan talouden seurannan tärkeyttä ja sen seuranta</p>	<p>Toteutunut suunnitellusti.</p>		
<p>Varhaiskasvatuksessa aluejohtajamallin kehittäminen eteenpäin.</p>	<p>Asian suhteen odotamme valtakunnallisia linjauksia.</p>		

Tarkastuslautakunnan arviointi:

Toiminnallisten tavoitteiden arviointi

Kuvio 9.

Pandemiasta johtuen etäopetukseen siirryttiin hyvin nopeasti, joka aiheutti haasteita varsinkin opetushenkilöstölle. Etäopetuksen edetessä sekä opettajien että oppilaiden valmiudet paranivat, mutta huoli opettajien jaksamisesta sekä joidenkin oppilaiden selviytymisestä ja oppimisvajeesta lisääntyivät. Oppimisvajeeseen on vastattu suuntaamalla koulujen lisäresursseja mm. tukiopetukseen sekä samanaikaisopetukseen. Lisäksi valtio antoi tukea oppimisvajeen kiinnikuromiseen. Alkuopetuskokeilua ei ole jatkettu, vaan nyt odotetaan valtakunnallista linjausta asiasta.

Tornion kaupungissa yksityisen päiväkotitoiminnan osuus on 20 prosenttia koko päiväkotitoiminnasta, joka ei sivistystoimenjohtajan mukaan muodosta riskiä, mikäli yksityinen päiväkoti päättäisi lopettaa toimintansa.

Perheille parasta -hankkeeseen liittyvät lapsen kotona tehtävät 2-vuotisneuvolatarkastukset koskevat vain varhaiskasvatuksen piirissä olevia lapsia, joka tarkastuslautakunnan mielestä eriarvoistaa perheitä. Laajasti toteutettuna hanke mahdollistaisi eri palvelualueiden verkostoitumisen, moniammatillisten ryhmien antaman asiantuntijoiden hyödyntämisen sekä mahdollisuuden varhaisen tuen tarjoamiseen perheille.

Tilinpäätösasiakirjan toteumatiedot eivät anna riittävästi informaatiota. Pelkkä toteama "toteutunut suunnitellusti" ei riitä.

Elämänlaatulautakunta

Elämänlaatulautakunta vastaa hallintosäännön mukaan kunnan kirjasto-, museo- ja kulttuuritoiminnasta, nuoriso- ja liikuntatoiminnasta, terveystoiminnasta sekä vapaasta sivistystyöstä. Lautakunnan tehtävänä on kansalaisvaikuttamisen edistäminen.

Elämänlaatulautakunnan toiminnallisena tavoitteena on tarjota ja kehittää kulttuuri-, ja vapaan sivistystyön palveluja sekä liikuntapalveluja huomioiden kuntalaisten tarpeet ja toiveet.

Vetovoimainen rajakaupunki

TA-tavoite	Toteutuma	Toimialan oma arvio	Tarkastuslautakunnan arvio
Maakuntamuseon vastuumuseo-toiminnan aloittaminen. Tapahtumien Tornio.	Toteutunut vastuumuseon osalta ja juhlavuoden osalta.		

Toimivat uudistuvat palvelut

Tornio 400 - osallistaminen. To-	teutunut suunnitellusti. Asia etenee sovitun aikataulun mukaisesti.		
Kaupungin tapahtumissa yrittäjien ja kolmannen sektorin kanssa tehtävän yhteistyön lisääminen.	Toteutunut suunnitellusti.		
Tornio-Haaparanta uimahalliyhteistyön kehittäminen. Seutuopistoneuvottelut - tilanne vielä auki 2019 osalta.	Neuvottelut uimahallin osalta siirtyneet käytännön suunniteluun. Yhteiseen kansalaisopistoon tähtäävät neuvottelut lopetettu. Haaparantalaiset koululaiset käyttävät Tornion uimahallia.		

Onnellinen ja osallistuva torniolainen

Kuntalaisten aktivoiminen ohjatun liikuntatoimen avulla. Uimahallin ja kansalaisopiston käyttäjämäärän kasvattaminen. Kaikukortti.	Toteutunut suunnitellusti. Syksyn aikana siirrytty ns. uuteen normaaliin, jossa tarkoituksena on palata aktiviteetteihin niillä reunaehdoilla, joita Covid-19 tilanne asettaa.		
Lasten liikkumisen aktivointi. Erityisesti urheiluseuroihin kuulumattomat lapset.	Toteutunut suunnitellusti. Ks. edellinen kohta.		
Monialaisen Tohjaamo-verkoston toiminnan kehittäminen ja vakiinnuttaminen osaksi Nuorisotiedotuspiste Aaltosen toimintaa.	Tohjaamo toiminnassa.		
Ennaltaehkäisevän nuorisotyön vahvistaminen. Lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien toimenpiteiden ja menetelmien kehittäminen. Tavoitteena varhainen puuttuminen.	Toteutunut suunnitellusti.		
Ikäihmisten huomioiminen kulttuuri- ja liikuntatoimen tapahtumissa ja kurssitarjonnassa.	Toteutunut suunnitellusti.		
Tornio 400 - juhluvuoden valmistelu	Etenee aikataulun mukaisesti.		
Ajankohtaisten yleisö ja keskustelutilaisuuksien järjestäminen.	Toteutunut suunnitellusti. Pandemia asettaa toiminnalle omat rajoitteensa. Pyrkimyksenä ns. uusi normaali.		

Toimiva kaupunkikonserni

<p>Palvelujen tuottaminen talouden kanssa tasapainossa. Käyttötalouden asettaminen talousarvion vaatimaan raamiin.</p>	<p>Toteutunut suunnitellusti. Talouden seuranta tarkentunut.</p> <p>Koronan takia tulot merkittävästi pudonneet johtuen laitosten sulkemisesta. Palkanmaksun keskeytyksen kautta taloutta pyrittiin tasapainottamaan.</p> <p>Toimintatuotot 2/2020 31 %. Toimintakate 49.5%.</p> <p>Toimintakate osavuosisikatsauksessa 3/2020 71.7 %.</p> <p>Toimintakate koko vuodelle 2020 97,7 %.</p>		
<p>Avoimuus, kannustavuus ja huomio nopeaan tiedottamiseen. Esimiehen rooli talousasioista vastaavana korostuu.</p>	<p>Toteutunut suunnitellusti.</p>		

Tornio 400 –juhlavuoden valmistelu eteni suunnitelmien mukaan, joskin koronapandemian vuoksi alettiin varautumaan juhlavuoden ohjelman muutoksiin.

Koronapandemia vaikeutti muutoinkin elämänlaatulautakunnan yksiköiden toimintaa. Tilaisuuksien ja tapahtumien peruuntuminen toi merkittävän toimintavajeen. Tilinpäätösasiakirjasta ei kuitenkaan selvinnyt kaikkien osalta luotettavia tilastotietoja esim. kävijämääristä. Ainakin Tornionlaakson museon ja uimahallin kävijämääräluvut olivat peräisin vuodelta 2019.

Toimintatuottojen toteuma oli 61 %, 443 tuhatta euroa vähemmän kuin alkuperäisessä talousarviossa. Haasteena koetaankin ihmisten saaminen takaisin harrastusten piiriin.

Haasteena koetaankin ihmisten saaminen takaisin harrastusten piiriin.

Merkittäviä asioita vuonna 2020 olivat yhteistyö uimahallitoiminnassa Haaparannan kanssa, nuorisotoiminnan auton hankinta ja kansalaisopistolle hankitut etäopetusvälineet. Valtakunnallinen Kaiku-kortti vakiinnutettiin. Kaikukortin on mahdollista saada sellainen, jolla ei ole varaa hankkia lippuja esimerkiksi museoon, teatteriin tai konserttiin. Vuonna 2020 Kaikukortteja jaettiin Torniossa yhteensä 160 ja käyttökertoja oli 798.

Tohjaamo on torniolainen malli valtakunnalliselle Ohjaamo-toiminnalle. Se on alle 30-vuotiaiden matalan kynnyksen palveluverkosto, jossa nuori saa tietoa, neuvontaa, ohjausta sekä palveluja. Etsivän nuorisotyön ja nuorisotiedotuspisteen työntekijät palvelevat asiakkaita Aaltosen

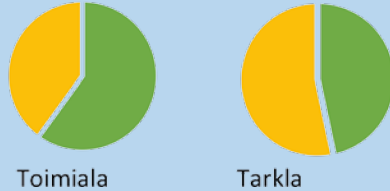
tiloissa joka arkipäivä. Vuonna 2020 seniorietsivillä oli tuen piirissä yhteensä 129 henkilöä (15-30 v.), joista naisia oli 59 ja miehiä 70 henkilöä.

Tavoite seutuopistoneuvottelujen käynnistämisestä ei tuottanut tulosta ja yhteiseen kansalaisopistoon tähtäävät neuvottelut lopetettiin. Vuonna 2020 kansalaisopiston opiskelijamäärä oli 2 833 (edelliseen vuoteen verrattuna laskua 660 opiskelijaa). Osasyynä opiskelijamäärän laskuun oli lähinnä koronapandemiasta johtuneet lähiopetuskiellot sekä kurssien määrän väheneminen.

Tarkastuslautakunnan arviointi:

Toiminnallisten tavoitteiden arviointi

Kuvio 10.

Koronapandemia on vaikuttanut rajusti elämänlaatulautakunnan alaisten yksikköjen toimintaan, mm. uimahallin ja liikuntapaikkojen käyttäjien määrään. Toiminnan elvyttäminen ja ihmisten saaminen takaisin harrastusten pariin vaatii uusia toteuttamismuotoja ja erityisesti ulkoliikuntamahdollisuuksien lisäämistä siten, että ne ovat helposti eri ikäryhmien saatavilla. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että erilaiset tunnuslukutiedot (esim. kävijämääristä) tulevat tilinpäätökseen oikein.

Tarkastuslautakunta kannustaa myös ideoimaan miten palvelua niin liikunnassa kuin muusakin toiminnassa voidaan tarjota eri tavalla kuin ennen. Sitäkin, millaisia mahdollisuuksia on hyödyntää liikkumista vaatineiden toimintojen korvaamista etäyhteyksillä ja sitä, miten varmistetaan, että kaikilla on yhtäläiset mahdollisuudet harrastuksiinsa.

Liikuntatoimen asiantuntija- ja valmistelutehtävien rooleissa, vastuissa, valtuuksissa ja työn tavoitteissa on edelleen selkiyttämisen tarvetta.

Liikuntapaikkarakentamisen ja -hankesuunnittelun sekä erilaisten toimenpideohjelmien ja matalan kynnyksen eri-ikäisten liikuntaryhmien osalta ei ole päästy merkittäviin tuloksiin. Liikuntapalveluiden tulostavoitteellisessa suunnittelu- ja kehitystyössä on parannettavaa kuin myös poikkihallinnollisessa tehtävä- ja vastuutahojen yhteistyössä. Onnistuneella hyvinvointijohtamisella ja hyvinvoinnin edistämistyöllä kavennetaan parhaimmillaan asukkaiden terveyseroja ja edistetään yleistä hyvinvointia ja terveyttä siten, että väestön sairaanhoitopalveluiden tarve vähenee merkittävästi.

Tarkastuslautakunta näkee, että Tornion liikuntatoimen ja -palveluiden kokonaisuutta tulee toteuttaa hyvinvointisuunnitelman 2017-2021 tavoitteiden mukaisesti siten, että palveluja tarjotaan kaiken ikäisille kuntalaisille, seuroille ja yhteisöille taloudellisesti ja toiminnallisesti tarkoituksenmukaisella laadukkaalla tavalla.

Tornio tarvitsee jatkossa liikunta- ja hyvinvointipalveluiden järjestämiseen asiantuntijuutta päätavoitteena kuntalaisten liikunta-aktiivisuuden lisääntyminen.

Tilinpäätösasiakirjan toteumatiedot eivät anna riittävästi informaatiota. Pelkkä toteama "toteutunut suunnitellusti" ei riitä.

Aineen taidemuseon johtokunta

Aineen taidemuseo tarjoaa yleisölle omista kokoelmista kootun ja vuoden verran esillä olevan perusnäyttelyn, jonka rinnalla on vaihtuvia näyttelyitä 4-6 näyttelyä vuodessa. Lisäksi taidemuseo tekee aktiivista taidekasvatustyötä työpajojen ja tapahtumien muodossa.

Vetovoimainen rajakaupunki

TA-tavoite	Toteutuma	Toimialan oma arvio	Tarkastuslautakunnan arvio
Taidemuseo kaupunkilaisten kohtaamispaikka ja matkailun vetonaula.	Huom! Valtioneuvoston linjausten mukaisesti Aineen taidemuseo suljettiin yleisöltä 17.3. koronaviruksen leviämisen estämiseksi ja kaikki tapahtumat peruttiin. Tämä on oleellisesti vaikuttanut kävijä- ja tapahtumatiilastoihin. Kävijämäärä 10 751 Kaikki tapahtumat ja tilaisuudet yhteensä 261 kpl/osallistujia 2221 Instagramin seuraajia 1559, Twitterin 539, Facebookin 2 275		
Aineen taidemuseon julkisivu ja ympäristö keskeinen ja näkyvä osa kaupunkikeskustaa. Pop up Aine – näyttelyt tyhjiin keskustan tiloihin.	Pihapiiriä siistitty kasvillisuuden osalta. Ilmastointiremonttikokous, suunnitelmiin lisätty mm. ikkuna- ja ulko-oviremontti. Kari Huhtamon Teräskonstruktio I ja II kunnostettu. Ulkoveistosten lumitilannetta seurattu. Veistosreittiopastuksia 23 kpl, osallistujamäärä 377. BorderPride-viikko, liputus. Juho Könkkölä / Lapin Kullanmurut Galleria Tilassa syys-lokakuussa. Mira Kankaanranta / Lapin Kullanmurut Avelassa avajaiset, yleisölle avataan tammikuussa.		
Taidemuseolla vahva ja kehittyvä brändi, joka tuo oman lisäarvonsa Tornio-kuvaan.	Alkuvuosi oli hyvä ja mediajulkisuutta saatiin paljon. Uusitun perusnäyttelyn Eilan, yhteistyön Kemin kaupunginteatterin, sekä vaihtuvan näyttelyn Kosmoksen kautta. Painatettiin kokoelmateoksista vuosikalenteri 2020. Tilojen käyttö nousussa, mm. kaupunginhallitus, lautakunnat, konsernijaosto, Tornio 400-juhlatoimikunta, Lapin AMK. Auditorio käyttökerrat 53, osallistujia 1 401. Kahlo-esitykset alkoivat 12.9.2020, näytöksiä ja molemmat loppunmyytyjä, osallistujia 60. Illusia Juvani mediassa ja YLE:n sunnuntaivieraana. Juho Könkkölä(Lapin Kullanmurut) mm. IS. Yhteistyö Galleria Tilan kanssa. Puhtausala-lehti haastatteli siivoojia ja henkilökuntaa. Postikorttitempaukset yhdessä vanhuspalveluiden kanssa mediassa, kortteja kirjoitetaan yhdessä vapaaehtoisten (koulut, yksittäiset) 3 500 kpl. Tornio 400-tuotteita museokaupassa. Aktiivinen tiedottaminen ja esilläolo somessa. Moninainen Aine YLE:n radiohaastattelussa. Lapin kullanmurut-hanke Taide-lehdessä. Mira Kankaanranta Viippola-residenssitaiteilijana. Museoassistentti kirjoitti Liisa Rautiaisesta ja Illusia Juvanista Kaltio 5/20.		
Museo on aktiivinen ja näkyvä toimija ja sillä on alueellaan merkittävä rooli eri kulttuurien välisestä ymmärryksestä ja vuorovaikutuksesta edistävänä laitoksena. Museon sisällöt ja palvelut tarjoavat erilaisia näkökulmia ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja ilmiöihin.	Huom! Valtioneuvoston linjausten mukaisesti Aineen taidemuseo suljettiin yleisöltä 17.3.-31.5.2020 ja 5.11.2020-13.12.2020 koronaviruksen leviämisen estämiseksi ja kaikki tapahtumat sulkuajoilta peruttiin. Tämä on oleellisesti vaikuttanut kävijä- ja tapahtumatiilastoihin. Kaikki tapahtumat ja tilaisuudet yhteensä 261 kpl/osallistujia 2 221. Kävijämäärä 10 751 Omia tapahtumia ja tilaisuuksia 54 kpl / osallistujia 1 265 Opastuksia 141		

	<p>/ osallistujia 2 207 Työpajoja 94 / osallistujia 1 456. Voyage Pittoresque-verkkotyöpaja118 / osallistujaa. Herbaario-työpajoja 63 / osallistujia 961 Aurora Reinhard MARTTYRYRI-näyttelyn avajaiset verkossa, striimaus Facebookin kautta, katsottavissa YouTubessa. Ylitornio Exit-näyttelyn avajaiset 25 kävijää. BorderPride-viikolla kylttipaja Kutsu Adoben graafisten ohjelmien koulutukseen 12/2020 jaettu kaupungille.</p> <p>Oppilaitosyhteistyö; työharjoittelija AMK 1.6.-14.8.2020, amanuessi avasi oppilasnäyttelyn. Opetushallituksen Suomea Suomessa-harjoittelija 22.9.- 22.12.2020.</p> <p>Alustava suunnitelma Tornionlaakson museon kanssa yhteisestä kaupunkikierrroksesta.</p> <p>Hyvä saavutettavuus tuo taidemuseopalvelut kaikkien ulottuville ja tarjoaa kaikille mahdollisuuden osallistumisiin ja elämyksiin. Saavutettavuus syntyy poistamalla</p>		
<p>liikkumisen, näkemisen, kuulemisen ja ymmärtämisen esteet.</p> <p>Esteitä luovat myös asenteet ja mielikuvat.</p> <p>Uutena yhteistyökumppanina 3. sektorilta Tornion Invalidit ry. Ilmastointiremonttisuunnitelmaan lisätään ulko-ovien uusinta, kynnysten poisto ulko-ovilta,</p>	<p>henkilöhissi. Kannettava äänentoistolaite oppaille.</p> <p>Aineen taidemuseon kokoelma sekä Painu patsaille verkkonäyttelyssä. Kuvailutalkkaus Arvid Liljelundin teoksesta julkaistu FB:ssa ja YouTubessa. Moninainen Aine OKM 6 500 eur, avustus saavutettavuuden ja moninaisuusosaamisen kehittämiseen. Osaamistarpeen kartoittaminen käynnistetty. Antirasistinen strategia verkkoon. Amanuessi Norm Critical Leadership-verkostossa, 5 tapaamiskertaa. Näyttelyassistentti NVL-taidekritiikki ja taiteesta kirjoittamisen kurssilla.</p>		

Toimivat uudistuvat palvelut

<p>Museopalvelut laajentuvat kokonaisvaltaiseen suuntaan vastaten asiakkaan tarpeisiin entistä kattavammin. Asiakkaan arvostaminen ja asiakaslähtöisyys on henkilöstön yhteinen tavoite ja päämäärä.</p>	<p>Yhteistyö Kemin kaupunginteatterin kanssa: Aineen taidemuseo tarjosi Frida Kahlo -sirpaleita naistaiteilijan elämästä esitystä yhdessä näyttelysalissa.</p> <p>Koronatoimenpiteinä pleksilasiennustus, koronavilkku, infotarrat, desinfiointipisteet, henkilöstön opastus, visiirit / maskit. Hankittu välineistöä digitaalisten palveluiden tuottamiseen. Kahvilatyöntekijä aloitti 14.7.2020. Museoassistentti (asiakaspalvelutyö) 1.9.2020- 30.4.2020. Kesätyöntekijät 29.6.- 26.7.2020 ja 3.8.-30.8.2020</p> <p>Verkkopalveluiden kehittäminen; verkkonäyttely. Tilojen käyttö ja palvelukokonaisuuksien kysyntä (ruokailu, kahvitus) lisääntynyt. Omia tapahtumia 54, osallistujia 1265, muita tapahtumia 207, osallistujia 956. Auditorio käyttökerrat 89, osallistujia 1 804. Vakiintuneita käyttäjiä mm. kaupunginhallitus, lautakunnat, konsernijaosto, Tornio 400-juhlatoimikunta, Lapin AMK. Haaparannan kunta, Pohjola-Norden, Meri-Lapin jousikvartetti, Aineen taidemuseon ystävät ry., LPSHP, Lapin AMK, Lappia.</p>		
<p>Museo toimii aktiivisesti erilaisissa rajat ylittävissä yhteistyöverkostoissa. Alueella moninainen kuntarajat ylittävä tapahtumakulttuuri.</p>	<p>Uutena yhteistyökumppanina Kemin kaupunginteatteri sekä Tornion invalidit ry.</p> <p>Teoslainat Kemin taidemuseo ja Ateneumin taidemuseo. Pohjola-Nordenin elokuva / 30 kävijää Pohjolan pidot 77 osallistujaa. Vierailija Tromssan yliopiston taideakatemian. Meri-Lapin Jousikvartetti / 19 osallistujaa. 8 Kemin teatterin Kahlo-näytöstä.</p> <p>Museolehtori ja amanuessi kutsuttuina Museoviraston kehittämistilaisuuteen. Teoslainatiedustelu Oulun taidemuseo.</p>		

Onnellinen ja osallistuva torniolainen

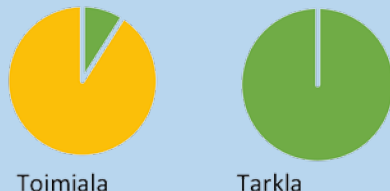
<p>Tavoitteena on tuoda museopalvelut kaikkien kuntalaisten ulottuville huomioiden erilaiset kohderyhmät ja heidän tarpeensa.</p>	<p>Uusittu perusnäyttely Eila, jonka keskiössä on Eila Aine (1920-2013), taiteen keräilijä ja hammaslääkäri, torniolainen perheenäiti. Harvat museot uusivat perusnäyttelyään lähes vuosittain, kuten Aineen taidemuseo tekee. Jotkut taidemuseot eivät esittele kokoelmiaan juuri ollenkaan, mutta Aineen taidemuseolle kokoelmat ovat tärkeä osa toimintaa. Näyttelyyn liittyy yhteistyö Kemian kaupunginteatterin kanssa: Aineen taidemuseo tarjosi Frida Kahlo-sirpaleita naistaiteilijan elämästä esitystä yhdessä näyttelysalissa Tykypäivä sosiaalitoimiston henkilökunnalle. Veistoskilpailun arviointiraati Kaupunginhallituksen ja lautakuntien kokouksia 14 kpl Aineen taidemuseon auditoriossa. Kesäopastukset yleisölle 3 kpl viikoilla 30 ja 31 / osallistujia 36. Vehreä luonto-työpaja 8.- 9.7. / 26 osallistujaa ja avoimet ovet 14.-17.7.2020 / 120 osallistujaa. Kahlo-esitykset 2 / 60 osallistujaa. Kävijöitä opastetaan turvalliseen museovierailuun. Tiedotetaan verkkonäyttelystä.</p>		
<p>Tavoitteena tuottaa palveluja, joilla kasvatetaan tulevaisuuden museokävijöitä ja korostetaan taidemuseon roolia erilaisten perheiden yhdessäolopaikkana</p>	<p>Kosmos-työpajassa 22 ryhmää, 355 osallistujaa. Herbaario-työpajoja 63 / 961 osallistujaa. Painu patsaille-opastukset 14 / 255 osallistujaa. Työpajoja 94 / osallistujia 1 456 Veistosreittiopastuksia 23 / 377. (koulut) Syyslomaviikolla 13.-16.10. Herbaario-työpaja nonstop. Eskareita kevätretkellä 2 ryhmää.</p>		
<p>Yhteistyö koulujen kanssa hyödyntäen perusopetuksen uutta opetussuunnitelmaa, joka tukee koulujen moniaineista opetusta ja korostaa oppilaiden omatoimisuutta, vuorovaikutustaitojen merkitystä sekä rohkaisee opettajia koulun ulkopuolisten oppimisympäristöjen käyttöön.</p>	<p>Opastuksia 11, niissä kävijöitä 445 (koulut). Illusia Juvanin näyttelyesittely Lappian opiskelijoille, 25 osallistujaa. Ylitornio Exit-näyttelyn opastus Lapin AMK:n kuvataideopiskelijoille, 30 osallistujaa. Veistosreittiopastuksia 23 / 377 (koulut ja oppilaitokset). Herbaario-työpajoja yläasteikäisistä toisen asteen opiskelijoihin 5 työpajaa / 67 osallistujaa. Kosmos-työpajassa 22 ryhmää, 355 osallistujaa. Herbaario-työpajoja 63 / osallistujia 961. Painu patsaille-opastukset 1 / 14 osallistujaa. Muita työpajoja 3, joissa 32 osallistujaa. Työpajoja 94 / osallistujia 1 456.</p>		
<p>Tarjotaan virikkeellistä ja ajatuksia herättäviä helposti saavutettavia palveluita.</p>	<p>Ikäihmisille järjestetty kaksi tapahtumaa. Mukana Vanhustenviikolla, vapaa pääsy sekä 2 Painu patsaille-opastusta. Tornion tupa vierailulla, 5 osallistujaa. Myönteistä palautetta postikorttikampanjasta.</p>		

Aineen taidemuseon kävijämäärä laski vuonna 2020 reilun kymmenen tuhatta verrattuna vuoteen 2019 (10 218 kävijää). Syynä museon suljettuna pitäminen 17.3.-31.5. ja 5.11.-13.12.2020 Koronaepidemian vuoksi. Näyttelyohjelmaan jouduttiin tekemään muutoksia ja kehittämään asiakaslähtöisiä palveluja (mm. taidekasvatuksen verkkotehtävät sekä opastuksia, esittelyjä ja osallistuvia tapahtumia verkossa).

Taidekasvatus- ja tapahtumapalveluita kehitettiin käytettäväksi museovierailujen ulkopuolella. Näyttely- ja veistosreittiopastuksia sekä työpajoja tarjottiin rajoitukset huomioiden kaikille ikäryhmille.

Tarkastuslautakunnan arviointi:

Toiminnallisten tavoitteiden arviointi

Kuvio 11.

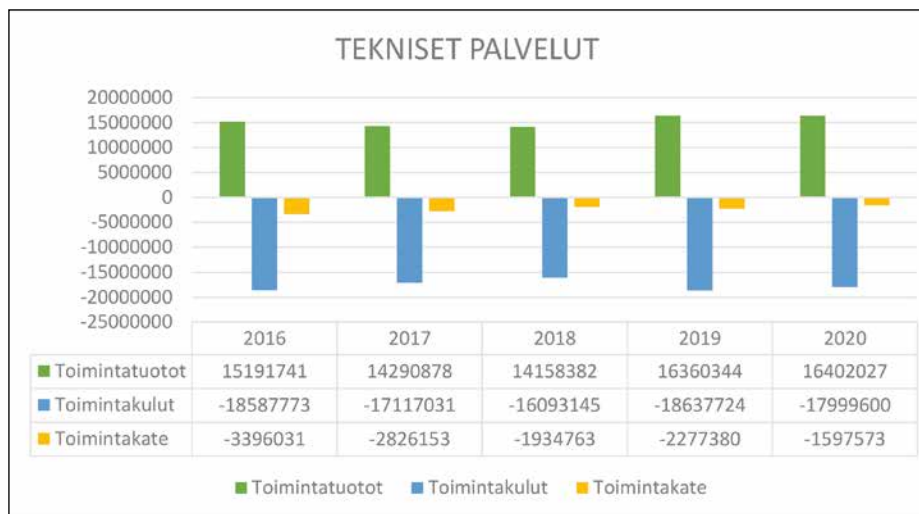
Tarkastuslautakunta on huomionnut, että Aineen Taidemuseo on pystynyt toimimaan esimerkillisesti poikkeuksellisesta toimintavuodesta huolimatta. Kävijämäärä on saatu pidettyä korkealla. Museo on aktiivisesti etsinyt ja kehittänyt uusia toimintatapoja ja -malleja saadakseen eri ikäryhmät palveltua Koronaepidemiasta huolimatta. Sopeutumistilanne Korona-tilanteeseen ollut tosi hyvä. Korona-ajasta riippumatta kävijämäärä on ollut suuri.

Merkille pantavaa on museolehtorin palkkaamisen vaikutus, joka on lisännyt erityisesti lasten kävijä-/osallistujamäärää.

Aineen Taidemuseon osalta tiedot tilinpäätösasiakirjassa ovat kattavat. Seuraavaa tilinpäätös kirjaa varten kannattaa selvittää onko osavuosisikaustietoja tarpeellista enää tuoda tilinpäätöstietoihin. Tarkastuslautakunnan osalta merkittävimpiä ovat tiedot toimintavuoden lopussa.

Aineen Taidemuseo on pystynyt toimimaan esimerkillisesti poikkeuksellisesta toimintavuodesta huolimatta.

Tekniset palvelut

Kuvio 12.

Lähde: Talouspalvelut

Teknisten palveluiden toimiala oli tarkastuslautakunnan keskeinen arvioinnin painopistealue tilikaudella 2020. Toimiala jakaantuu hallintosäännön mukaan seuraaviin palvelualueisiin:

- Kunnallistekniikka vastaa kaupungin kunnallistekniikan ja satamien sekä niihin liittyvien laitteiden rakentamisesta, hallinnasta ja ylläpidosta, satama- ja vesiliikenteestä sekä kiinteistöjen ja julkisen käyttöomaisuuden investointeihin liittyvistä rakennuttajatehtävistä sekä rakentamiseen tarvittavien viranomais- ja kiinteistön omistajan lupien hankinnasta. Lisäksi vastuulla on liikuntapaikkojen ja reittien ylläpito.
- Kaavoitus ja mittaus vastaa kaupungin maa- ja vesialueista, maan hankinnasta ja luovutuksesta, maankäytön suunnittelusta, yleiskaavojen, asemakaavojen ja niihin liittyvien selvitysten tekemisestä, yhdyskuntatekniikan, liikenteen ja vesistöjen käytön yleissuunnittelusta, karitoitustehtävistä, tielautakunnalle kuuluvien tehtävien valmistelu- ja toimeenpanotehtävistä, maastomittauksista, maaperäselvityksistä ja kiinteistöinsinöörin tehtävistä.
- Tilapalvelut vastaa tila- ja siivouspalvelujen tuottamisesta, suunnittelusta, tilojen hankinnasta, ylläpidosta ja kunnossapidosta.
- Ympäristöpalvelut vastaa seudullisen ympäristölautakunnan toimialan lupa-, valvonta- ja viranomaistehtävistä sekä luonnonsuojelulain mukaan kunnalle kuuluvista tehtävistä ja toimii alueella harjoitettavan reitti- ja joukkoliikenteen lupaviranomaisena sekä hoitaa muut joukkoliikennelaissa ja palvelusopimusasetuksessa paikalliselle toimivaltaiselle viranomaiselle määrättyt tehtävät sekä toimialueen kuntien keskenään sopimat joukkoliikenteen tehtävät. Lisäksi ympäristöpalvelut vastaa kuntien jätehuollon toimeenpanon viranomaistehtävistä.

Tekninen johtajan (toimialajohtaja) alaisuudessa toimii hallinto- ja rakennuttajapalvelut -palveluyksikkö. Muista palveluyksiköistä päättävät lautakunnat.

Teknisten palvelujen lautakunta

Vetovoimainen rajakaupunki

TA-tavoite	Toteutuma	Toimialan oma arvio	Tarkastuslautakunnan arvio
Uuden elinkeinoalueen toteutus. Yleiskaava on tullut voimaan.	Asemakaavoitus käynnistetään ensimmäisen hankkeen yhteydessä.		
Matkailun kehittämistä tukevat investoinnit.	Toteutetaan TCOD-hankkeessa vuoden 2021 aikana, hankkeen käynnistymisen viivästyessä.		
Yhteisen keskustan rakentamisen jatkaminen.	Ensimmäisen mahdollisen toimijan kanssa käyty neuvotteluja kaavamuutoksesta. Parkour-puisto on valmis ja sillan toteuttaminen on siirtynyt koronatilanteesta johtuen vuodelle 2021.		
Kaupungintalon peruskorjaus nykyaikaiseksi toimistorakennukseksi.	Peruskorjaus etenee aikataulun mukaisesti.		
Laurila-Tornio radan sähköistämisen ja ratasillan viereen toteutettavan kevyen liikenteen yhteyden edistäminen.	Hanke on selvitys- ja suunnitteluvaiheessa.		
Tornion yleiskaava 2021:n ja maapolitiittisen ohjelman ajantasaisuuden tarkasta	Työ on käynnistynyt, mutta valmistuminen siirtyy kaavoituksen henkilöstövaihdoksista johtuen.		

Toimivat uudistuvat palvelut

Venepaikkavaraukseen liittyvän prosessin kehittäminen.	Venepaikkojen varaukseen on käytetty verkkopankkia.		
Henkilöstön autopaikkojen varaa-	Henkilökunnan autopaikkojen osalta käytössä olevan verkkokaupan soveltuvuutta on selvitetty, mutta asia vaatii vielä valmistelua.		
minen.			
Pysäköinninvalvonnan prosessien tehostaminen.	Pysäköinninvalvonnan mobiilijärjestelmä hankittu ja otettu käyttöön.		
Palveluympäristön kehittäminen.	Hanke etenee suunnitelman ja talousarvion mukaisesti.		
Toimitilojen käyttöasteen nostaminen.	Hanke etenee suunnitellusti.		
Yksitysteiden avustusjärjestelmän kehittäminen.	Avustusjärjestelmän päivitys on kesken. Toistaiseksi on keskitytty saattamaan tiekuntia toimimaan uuden lain edellyttämällä tavalla.		
Yhteistyö osakaskuntien kanssa venereittien kunnostamisessa.	Lupa on haettu ja lupaharkinta on käynnissä. Lupamaksuun on myönnetty valtion avustus		
Yhteistyö kylien kanssa reitistön kehittämisessä.	Hanke on käynnistynyt, mutta koronatilanteesta johtuen viivästynyt. Jatkoaikaa saatu vuoden 2021 loppuun saakka.		

Onnellinen ja osallistuva torniolainen

Saariston hyödyntäminen virkistyskäytössä.	Asian eteneminen edellyttää maanhankintaa. Maanomistajan kanssa käynnistetty keskustelut. Valmistelu jatkuu.		
Nuorten omaehtoisen liikkumisen mahdollisuuksien edistäminen.	Valmistunut kesällä.		
Liikenneturvallisuuden parantaminen. Kevyen liikenteen olosuhteiden kehittäminen.	Kohteet kartoitettu (Kivirannan koulun liikennejärjestelyt ja ydinkeskustan nopeusrajoitusmuutos) ja toteutettu.		

Toimiva kaupunkikonserni

Talousarvion mukainen toiminta.	Talousarvion mukaan edetään. Ennakoitu ylitys ei toteutunut.		
---------------------------------	--	---	---

Teknisten palvelujen lautakunnan yhtenä painopistealueena tilivuonna 2020 olivat kaupungintalon urakkahankinnat ja peruskorjaustyön käynnistäminen. Työt alkoivat väistötiloihin muuttamisella, joka ylimääräisenä päivittäiseen työrutiiniin liitettyä kuormitti työntekijöitä. Hyvin organisoitu muutto onnistui kuitenkin ilman suurempia ongelmia ulkopuolisen muuttoavun turvin.

Toisena painopisteenä oli Arction yleiskaava, joka tuli voimaan ja sen uudet teollisuustontit ovat haettavissa. Alue sijaitsee Röyttän teollisuusalueen ja Outokummun terästehtaan itäpuolella.

Lisäksi tilivuoden keskeisiä toimenpiteitä olivat E14 Rajakaari-Gränsbågen Suensaaren eteläkärjen sekä Pihlajasaaren alueen asemakaavoitus ja kunnallistekniikan rakentamisen aloittaminen. Kaavamuuotos ei toteutunut.

Keskeisen kaupunkialueen rantareitin kehittämissuunnitelman ja Kukkolankosken sillan esiselvityksen laadinta eivät toteutuneet ja ne siirtyivät tilinpäätösasiakirjan mukaan toteutettavaksi vuonna 2021 Two Cities One Destination -hankkeen yhteydessä.

Toteutumatta jäi myös Tornion yleiskaava 21 ja maapoliittinen ohjelma johtuen kaavoituksen henkilöstövaihdoksista.

Uuden tieliikennelain mahdollistaman pyöräkadun suunnittelu keskusta-alueelle ei toteutunut. Pyöräilyn ja kävelyn kehittämissuunnitelman yhteydessä laadittiin yleissuunnitelma. Toteuttamista varten laadittava rakentamissuunnitelma laaditaan teknisen johtajan ilmoituksen mukaan myöhemmin.

Yksityisteiden järjestäytyminen ja yksityistierekisteriin merkitseminen uuden yksityistielain mukaisesti vaikuttaa Torniossa sujuneen hyvin. Avustusjärjestelmän päivitys ei ole kuitenkaan vielä toteutunut.

Teknisten palvelujen toimiala on lähtenyt kehittämään sähköisiä palveluita, mutta pienen askeleen. Toteutumatta jäivät rakennusvalvonnan sähköinen asiointi ja sähköisen asiointin käyttöön-otto henkilökunnan autopaikkojen varauksissa.

Ulkoistetuista kiinteistöjen ja ulkoalueiden hoidosta on saatu huomautuksia ja reklamaatioita. Myös erityisesti uimahallin siivouksesta tulee huomautuksia.

Tarkastuslautakunnan arviointi:

Toiminnallisten tavoitteiden arviointi

Kuvio 13.

Yksityisten tiekuntien avustusjärjestelmä tulisi saada valmiiksi. Valtion budjetissa on varattu yksityistieavustuksiin merkittävästi aiempia vuosia suurempi rahamäärä. ELY-keskuksen viestin mukaan vuosi 2021 on otollinen tiekuntien perusparannushankkeisiin. Mikäli valtion varaa-
maa avustusmäärärahaa jää käyttämättä, se voi suoraa vaikuttaa tulevien vuosien määrärahoihin ja sitä kautta yksityisteiden kuntoon. Kaupungin tulee valvoa, että asia huomioidaan myös Torniossa ja ollaan aktiivisia asiassa. Tiekuuntia koskeviin perusparannuskustannusten omara-
hoitusosuuksiin on monilla tiekunnilla tarve ja myös siihen tulisi saada avustusta kaupungilta. (Lähde: Tieyhdistyksen uutiskirje 1/2021)

Liikuntapaikkojen kunnossapitoon ja kehittämiseen liittyvää vastuunjakoa tulisi selkiinnyttää ja huomioida entistä paremmin poikkihallinnollinen yhteistyö niin liikuntapalveluiden kuin koko kaupunkiorganisaation kanssa.

Kaupungin ostopalveluissa tulee palveluntuottajan kanssa määritellä yhteiset tavoitteet ja niiden toteutumista mittavaa mittaristo. Kaupungin vastuu palveluista tarkoittaa myös ostopalvelujen jatkuvaa seurantaa.

Tänä päivänä sähköinen asiointi koetaan tärkeänä asiakaspalvelun näkökulmasta. Sähköinen asiointi mahdollistaa kauempana kaupunkikeskuksesta asuvien kaupunkilaisten tasavertaisen palvelun saannin sekä asioiden hoitamisen virka-ajan ulkopuolella. Sähköinen asiointi tulee nähdä mahdollisuutena, ja sitä tulee kehittää voimakkaasti. Digitalisoituneessa yhteiskunnassa toiminnot tehostuvat ja henkilöiden tarve saada palveluita monella eri tavalla ja nopeasti ovat lisääntyneet ja lisääntyvät kiihtyvällä vauhdilla. Kuten fyysisen ympäristön esteettömyys, myös "aineettoman" ympäristön saavutettavuus on huomioitava erityisesti sähköisiä asiointipalveluja kehitettäessä. Myöskään sähköisen tiedonhallinnan kehittämiseen ei ole ollut riittävästi resursseja.

Yhteistyö hankintapalveluiden kanssa, varsinkin investointikohteissa, koetaan ongelmalliseksi. Toimialueella ei ole tehty arviointia asiakasnäkökulmasta.

Sähköinen asiointi tulee nähdä mahdollisuutena, ja sitä tulee kehittää voimakkaasti.

Meri-Lapin ympäristölautakunta

Meri-Lapin ympäristölautakunta kuuluu teknisten palvelujen toimialaan ja ympäristöpalveluiden palvelualueeseen. Toimielimen tehtävänä on hallintosäännön mukaan Tornion ja Keminmaan ympäristönsuojelun ja rakennusvalvonnan tehtävät. Tornion, Kemin, Keminmaan, Tervolan ja Simon eläinlääkintähuollon, terveysvalvonnan ja joukkoliikenneviranomaisen tehtäviä hoitaa Meri-Lapin ympäristöterveys- ja joukkoliikennejaosto. Jaosto kuuluu ympäristöpalveluiden palvelualueeseen.

Ympäristöpalvelujen toimintaa ohjaa viranomaisluonteesta johtuen ensisijaisesti lainsäädäntö (ei strategiat).

Vetovoimainen rajakaupunki

TA-tavoite	Toteutuma	Toimialan oma arvio	Tarkastuslautakunnan arvio
Viihtyisyyden lisääminen Matkaketjujen vahvistaminen	Koronaepidemia vähentänyt matkustamista		
Viranomaistoimintojen helpottaminen	Sähköinen asiointi ei ole toteutunut		
Ympäristöarvot huomioiva kaavoitus	Maankäytön suunnittelun ja ympäristönsuojelun yhteistyö on lisääntynyt. Käyty vuorovaikutusta mm. Kromilaakson tulevasta kaavoituksesta		

Toimivat uudistuvat palvelut

TA-tavoite	Toteutuma	Toimialan oma arvio	Tarkastuslautakunnan arvio
Rakennusvalvonnan sähköinen asiointi käyttöön	Vuoden aikana osallistuttiin kuntien Tieran kilpailutukseen, mutta siitä ei saatu ratkaisua. Oman hankinnan valmistelua jatkettu.		
Ei ta-tavoitetta. Strateginen tavoite: Asiakaslähtöinen palvelukulttuuri vahvistuu.	Ei mainintaa toteumasta		
Selvitetään kustannustehokkain tapa järjestää joukkoliikennepalvelu Meri-Lapissa	Koronaepidemia on vähentänyt matkustamista.		
Viranomaispalveluja kehitetään yli kuntarajojen. Joukkoliikenneyhteistyötä jatketaan seudullisesti	Ei mainintaa toteumasta		
Pysytään ajan tasalla uudistusten mahdollisesti edetessä (maakunta- ja sote-rakenne-uudistus sekä muut hallinnon uudistukset)	SOTE-uudistuksen valmistelu ei ole aiheuttanut kuntatasolla toimenpiteitä.		

Onnellinen ja osallistuva torniolainen

TA-tavoite	Toteutuma	Toimialan oma arvio	Tarkastuslautakunnan arvio
Lisätään viranomaistoimin terveellisen, turvallisen ja viihtyisän asuin ympäristön kehittymistä.	Eläinsuojelulain valvonnassa ei ole riittäviä resursseja.		

Toimiva kaupunkikonserni

TA-tavoite	Toteutuma	Toimialan oma arvio	Tarkastuslautakunnan arvio
Vastuullinen taloudenpito	Toiminta on ollut pääpiirteissään talousarvion mukaista.		

Tavoitteena tilivuonna 2020 on ollut viihtyisyyden lisääminen ja seutuliikenteen matkaketjujen vahvistaminen. Toimenpiteenä on ollut maisemahaittojen vähentäminen valvonnallisin keinoin sekä matkailun tarpeiden huomioiminen liikennepalvelujen suunnittelussa ja hankinnassa. Edellä mainittuihin tavoitteisiin ei ole kaikilta osin päästy koronaepidemian vuoksi.

Viranomaistoimintojen hoitamisen helpottamiseksi suunniteltu sähköinen asiointikanava ei toteutunut toimintavuonna eikä myöskään rakennusvalvonnan sähköisen asiointin käyttöönotto. Myös yhteis palvelualueen kuntien erilaiset tietojärjestelmät tuovat haasteita toiminnan sujuvaan hoitamiseen ja kehittämiseen.

Eläinsuojelulain mukaisiin valvontoihin ei ole resursseja.

Ympäristöpalveluissa koetaan usean kunnan alueella toimivassa organisaatiossa mahdottomaksi sovittaa yhteen kuntien erilaiset strategiat. Myös toimipisteiden hajanaisuus on koettu erityisesti työnjohdollisesti haasteelliseksi – tosin epidemiatilanteessa siihen on löytynyt myös hyöty näkökulma. Ongelmana nähdään nykyisin työpaineen epätasainen/mielekäs jakaantuminen.

Myös yhteis palvelualueen kuntien erilaiset tietojärjestelmät tuovat haasteita toiminnan sujuvaan hoitamiseen ja kehittämiseen.

Tarkastuslautakunnan arviointi:

Toiminnallisten tavoitteiden arviointi

Toimiala

Tarkla

Kuvio 14.

Myös työnjohdollisiin haasteisiin tulee suunnitella toteutustapoja,

Tarkastuslautakunta viittaa sähköisen asioinnin osalta keskushallintopalveluiden ja teknisten palvelujen toimialojen kohdalla esiintuotuihin tarkastuslautakunnan arviointeihin. Sähköisten palvelujen/asioinnin kehittäminen on ensiarvoisen tärkeä näinkin laajan yhteispalvelualueen kuntien toiminnassa. Myös työnjohdollisiin haasteisiin tulee suunnitella toteutustapoja, jotka palvelevat paremmin henkilöstön ja työnjohdon välistä kanssakäymistä ja johtamista. Tässä yhteydessä on tärkeä tarkastella myös yhteispalvelualueen toimipisteiden tarkoituksenmukaista määrää.

Tavoitteena tulee olla niin Meri-Lapin ympäristölautakunnan osalta kuin muissakin kaupungin hallinnoimissa yhteispalveluissa yhdenmukaiset tietojärjestelmät koko yhteistoiminta-alueella.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että lakisääteinen eläinsuojeluvalvonta ei toimi.

Perämeren jätelautakunta

Perämeren jätelautakunnan johtosäännön mukaan lautakunta toimii jätehuollon toimeenpanon viranomaistehtävissä niissä kunnissa, jotka ovat sopineet jäteasioidensa siirtämisestä yhteiselle lautakunnalle. Tornion lisäksi mukana ovat Kemi, Keminmaa, Tervola ja Ylitornio. Lautakunnan tehtävänä on linjata seudullista jätepolitiikkaa. Lautakunta vastaa ja päättää jätelain (1072/1993) toimeenpanoon liittyvistä, kunnalle kuuluvista viranomaisasioista.

Talousarvion mukaan toiminnan painopistealueena tilivuonna 2020 on ollut toimialueen jätehuollon palvelutason toimeenpanoon liittyvät tehtävä sekä tiedottaminen yhteistyössä Perämeren Jätehuolto Oy:n kanssa.

Tilivuoden 2020 käyttösuunnitelmaan kirjattu toimita-ajatus on edistää elinympäristön turvallisuutta, terveellisyttä, viihtyisyyttä, virikkeellisyttä ja luonnontaloudellista kestävyttä. Omalla toimialallaan palvelee kuntalaisia ja huolehtii yleisen edun huomioon ottamisesta.

Vetovoimainen rajakaupunki

TA-tavoite	Toteutuma	Toimialan oma arvio	Tarkastuslautakunnan arvio
Nykyaikainen ja tarkoituksenmukainen jätehuolto toimialueella.	Valmisteluvaiheessa. Tietojen keruu käynnissä.		
Viranomaisyhteistyö jätehuoltoa ohjaavan säännösten päivittämisessä.	Toteutuu myöhemmin toimintavuoden aikana.		

Toimiva kaupunkikonserni

Talousarvion mukainen toiminta.	Talousarvion mukainen toiminta.		
---------------------------------	---------------------------------	---	---

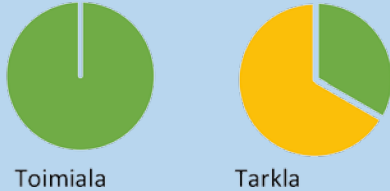
Talousarviovuoden tavoitteena on ollut jätteenkuljetusrekisterin ajantasaistaminen, mutta tavoitteeseen ei ole päästy. Digi- ja väestötietoviraston pohjarekisterissä on paljon puutteita ja niitä on vuonna 2020 tarkistettu mm. laskutusten yhteydessä sekä Tornion osalta kiinteistöluovutusilmoitusten avulla. Muista kunnista näitä ilmoituksia ei ole saatu. Puutteita on paikattu kiinteiden jätteiden kuljettajilta saaduilla jätteenkuljetustiedoilla ja lietteiden kuljettajien osalta kuljettajilta, mutta nekin ovat puutteellisia eikä niitä saada täysin siinä muodossa kuin on pyydetty. Sen vuoksi ne aiheuttavat paljon käsityötä tietojen syöttämisessä rekisteriin.

Resurssilisäys (toimistosihiteeri aloittanut helmikuussa 2019) on auttanut jätteenkuljetusrekisterin ajantasaistamisessa.

Tilinpäätöksen mukaan tavoitteena ollut jätehuoltomääräysten päivittäminen on kesken.

Tarkastuslautakunnan arviointi:

Toiminnallisten tavoitteiden arviointi

Kuvio 15.

Ajantasainen rekisteri asettaa kaupungin asukkaat jäteasioissa yhdenvertaiseen asemaan.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota jätteenkuljetusrekisterin keskeneräisyyteen ja muistuttaa, että kysymys on asiasta, jolla korostetaan kaupunkilaisten tasavertaisuutta: ajantasainen rekisteri asettaa kaupungin asukkaat jäteasioissa yhdenvertaiseen asemaan. Yhteistoiminta-alueen jätemaksutuotot lisääntyvät, kun kiinteistöt saadaan kattavasti jätehuollon piiriin (jäterekisteriin). Toisaalta saavutetaan kustannussäästöjä jätteen lajittelua ja kierrätystä tehostamalla. Motiva Oy:n verkko-sivuilta löytyvän tiedon mukaan *"Paras keino hillitä jätehuoltokustannusten kasvua on ehkäistä jätteen syntyä. Lajittelua tehostamalla ja kierrätystä sekä jätteiden hyöty- ja uudelleenkäyttöä lisäämällä voidaan karsia jätehuollon kustannuksia. Jätteen loppusijoittaminen kaatopaikalle on kallein vaihtoehto niin taloudellisesti kuin ympäristönsuojelullisestikin"*.

Jätelaki velvoittaa kuntia huolehtimaan paikallisista jätehuollon säännöksistä. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että jätelain toimeenpanoon varataan riittävät resurssit, jotta lain velvoitteet tulevat täytettyä. Näin kaikkia kuntalaisia sitovat jätehuoltomääräykset mm. jätteiden lajittelusta ja keräyksestä sekä niiden hyödyntämisestä tukevat myös jätelautakunnan toiminta-ajatusta; elinympäristön turvallisuutta, terveellisyttä, viihtyisyyttä, virikkeellisyyttä ja luonnontaloudellista kestävyttä.

Konserniyhteisöjen omistajaohjaus ja vuositavoitteiden toteutumisen arviointi

Kaupunkikonsernin toiminnan ylin ohjaaja on kaupunginvaltuusto, joka kuntalain (14 §) mukaan päättää kaupungin ja kaupunkikonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä konserniohjauksen periaatteista. Torniossa hallintosäännön mukaisesti konserniohjauksesta vastaa kaupunginhallituksen alaisuudessa konsernijaosto.

Konsernijaostoon kuuluu kaupunginhallituksen varsinaisista ja varajäsenistään toimikaudekseen valitsemat viisi varsinaista jäsentä ja kullekin henkilökohtainen varajäsen. Siihen kuuluu myös kaupunginjohtaja sekä muut erikseen nimetyt viranhaltijat, Torniossa esim. talousjohtaja.

Konserniohjaus perustuu kaupunginvaltuuston 30.10.2017 hyväksymään konserniohjeeseen. Omistajapolitiikan linjaukset on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 28.5.2018. Ne on tarkoitettu kaupungin päätöksentekijöille ja henkilöstölle, tytär- ja osakkuusyhteisöille sekä kuntayhtymille ja säätiöille tulevien yksittäisten päätösten tueksi.

Konsernijohdon tehtävänä on järjestää tytäryhteisöjen toiminnan aktiivinen omistajaohjaus, toiminnan ja talouden seuranta sekä niihin liittyvien riskien arviointi.

Vuoden 2020 talousarviossa on asetettu kaupungin tytäryhtiöille tavoitteet. Konsernijaosto on käynyt kaikkien tytäryhtiöiden kanssa useita keskusteluja mm. yhteisöjen talouteen, vuositavoitteiden toteutumiseen, investointeihin sekä talousarvioon ja omistajaohjaukseen liittyen.

Liiketulokset lähes kaikilla kaupungin tytäryhtiöillä on ollut heikompi kuin edellisenä vuonna. Osa syynsä siihen Covid-19 -pandemian rajoitukset, jotka ovat hidastaneet toimintaa. Vuosikate on lähtökohtaisesti kuitenkin kaikilla ylittänyt poistojen määrän, jolloin tulos on saatu ylijäämäiseksi.

Tarkastuslautakunnan arviointi:

Konsernijohdon antamien tietojen mukaan konserniyhteisöjen omistajaohjaus toimii hyvin. Kaupunginvaltuuston hyväksymät tavoitteet huomioidaan tytäryhtiöissä ja vuorovaikutus kaupunkiin omistajana vaikuttaa toimivan ongelmitta.

Tarkastuslautakunta on kiinnittänyt huomiota kaupunkikonsernin poistoihin ja poistoperusteiden ajantasaisuuteen. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan poistosuunnitelman oikeellisuus ja ajantasaisuus on kaupungin talouteen ja sen suunnitelmallisuuteen hyvin tärkeä. Kaupunginvaltuuston päätös poistosuunnitelmasta 26.11.2012 (§ 75) on lähes kymmenen vuotta vanha. Kuntaliitto on julkaissut vuonna 2016 yleisohjeen kunnan ja kuntayhtymän suunnitelman mukaisista poistoista, jossa on otettu huomioon kuntalain ja kirjanpitolain vuonna 2016 tapahtuneet muutokset. Näiden seikkojen johdosta on suositeltavaa varmistua siitä, että kaupunkikonsernin poistosuunnitelma vastaa Kuntaliiton tuoreinta yleisohjetta ja kirjanpitolain muutoksia.¹

¹ Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän suunnitelman mukaisista poistoista ja KPL 5:5 §:n mukaan pysyviin vastaaviin kuuluvan aineellisen hyödykkeen hankintameno aktivoidaan ja kirjataan vaikutusaikanaan suunnitelman mukaisina poistoina kuluksi. Pysyvien vastaavien vaikutusajalla tarkoitetaan hyödykkeen taloudellista pitoaikaa. Pysyvien vastaavien hankintameno jaksotetaan poistoina kuluksi pääsääntöisesti sen koko taloudelliselle pitoajalle. Pysyvien vastaavien hyödykkeen taloudellisen pitoajan ja myös poistoajan määrittely tulee tehdä kunnan yksilölliset olosuhteet huomioon ottaen. Poistoaika määritellään siten, että se vastaa kunnan omaa suunnitelmaa ja odotusta taloudelliseksi pitoajaksi. Hyödykkeiden taloudellisten pitoaikojen määrittelyssä voidaan käyttää apuna kokemusperäisiä tieto- ja vastaavien hyödykkeiden taloudellisista pitoajoista vastaavassa toiminnassa. Taloudellisen pitoajan määrittelyssä noudatetaan varovaisuuden periaatetta.

Tornion Vesi Oy

TA-tavoite	Toteutuma	Tytäryhtiön oma arviointi	Tarkastuslautakunnan arviointi
Kaupungin pääomallainalle maksetaan sopimuksen mukainen korko.	Toteutuu		
Vesi- ja jätevesikuution kokonaishinta sijoittuu valtakunnallisen tilaston keskikolmannekseen.	Toteutuu. Taksa valtakunnallisessa keskiarvossa.		
Verkostohäiriöiden ja vuotovesien määrä vähenee ja käyttökatkosten määrä minimoidaan.	Toteutuu osittain. Verkostohäiriöitä 22 kpl Käyttökatkoksia 19 kpl Vuotovesi 25,2% (2019 17,5%) Vuotovesi jäte 64% (2019 46,3%)		

Putkiston kunnan tutkinta toteutettu 2019 ja todettu varsin hyväkuntoiseksi, joten suuria arvaamattomia korjaustoimenpiteitä ei ole odotettavissa.

Yhtiön tavoitteista täyttyi lähes kaikki; kaupungin pääomallainalle maksettiin sopimuksen mukainen korko, vesi- ja jätevesikuution hinta pysyi valtakunnallisessa keskiarvossa, verkostohäiriöitä 22 kpl (tavoite <45 kpl) ja käyttökatkoksia 19 kpl (tavoite <20). Vuotovesien osalta ei tavoitteisiin päästy. Talousveden vuotovesien kuutiomäärä 25,2 % ylitti tavoitteen <17 % ja jätevesien vuotovedet 64 % ylitti tavoitteen <45 %.

Liiketulos 2,3 % ja laskennallinen lainanhoitokate 0,8 ovat heikot.

Yhtiön tilanne voi näyttää tunnuslukujen valossa haasteelliselta, mutta täytyy muistaa, että kyseessä on kuitenkin luonnollinen monopoli, jonka toimintaa ja tuottoa sääntelee hyvin vahvasti vesihuoltolaki. Vesihuollon maksujen yleisistä periaatteista säädetään vesihuoltolain (119/2001) 18 §:ssä, jonka mukaisesti vesihuollon maksujen tulee olla sellaiset, että pitkällä aikavälillä voidaan kattaa vesihuoltolaitoksen investoinnit ja kustannukset. Maksuihin saa sisältyä enintään kohtuullinen tuotto pääomalle.

Taloudellisia säästöjä saadaan aikaan esim. uusimalla vanhoja pumppuja uusiin säästöominaisuuksiltaan energiatehokkaampiin tuotteisiin.

Koronaviruksella ei ole ollut vaikutusta yhtiön toimintaan.

Viemäriverkoston toiminta-alueen päivityksen vahvistaminen on viivästynyt jo useamman vuoden ajan. Osa viemäristä sijaitsee toiminta-alueen ulkopuolella, jolloin liittymisvelvollisuus ei koske kyseisiä kiinteistöjä. Ympäristöviranomaisen ei siten voi velvoittaa näitä liittymään.

Runsaat sateet ja tulvat aiheuttavat runsaita vuotovesiä viemäriverkostoon. Vesien arviolaskutuksen tasaus jälkikäteen aiheuttaa todellisen tilanteen selvittämistä. Tähän auttaa etäluettavat kulutusmittarit, joita on jo asennettu. Erialaisten tietojärjestelmien yhteensovittaminen aiheuttaa runsaasti käsityötä.

Tarkastuslautakunnan arviointi:

Tornion Vesi Oy:n talouden kannalta keskeinen tekijä on vesijohtoverkoston todellisen korjausvelan oikea arviointi. Tarkastuslautakunnan yhtiöltä saadun tiedon mukaan yhtiö on kartoittanut putkistojen tilaa ja se on toimitusjohtajan mukaan pitkälti oletettua paremmassa kunnossa.

Vesiyhtiöissä taseen verkostot ovat hyvin olennainen yksittäinen tase-erä ja senkin vuoksi verkostojen kuntoon (pitkän tähtäimen kunnossapitosuunnitelmat) sekä poistosuunnitelman ajantasaisuuteen tulee kiinnittää erityistä huomiota, jotta verkoston tasearvo ja poistot kuvastavat verkoston taloudellista pitoaikaa ja korjaus/verkostoa ylläpitäviin investointeihin osataan sen mukaisesti varautua hyvissä ajoin.

Tornion Energia Oy

TA-tavoite	Toteutuma	Tytäryhtiön oma arviointi	Tarkastuslautakunnan arviointi
Kaupungin pääomallainalle maksetaan sopimuksen mukainen korko	Toteutuu. Korkoa maksetaan 180 000 euroa.		
Sähkönsiirtotoiminnan siirtohinnat sijoittuvat Energiaviraston valtakunnallisessa tilastossa halvimpaan neljännekseen	Toteutuu		
Kaukolämmön hinnat sijoittuvat Energiateollisuus Oy:n valtakunnallisessa tilastossa halvimpaan viidennekseen. Kaukolämmön tuotanto biopohjaiseksi mahdollisuuksien mukaan vuonna 2025.	Hintatilasto toteutuu. Tavoitteena on biopohjainen lämmön osto Tornion Voimalta. Tornion Energian omat varavoimana toimivat lämpölaitokset toimivat öljyllä.		
Verkostojen laajennus- ja peruskorjausinvestoinnit toteutetaan hallitusti talous huomioon ottaen. Korjausvelan hoito-ohjelma vuosille 2021-2028.	Toteutuu		
Minimoidaan käyttökatkokset alle	1 tunti KJ-verkon odottamattomien pysyvien keskeytysten lukumäärä 9 kpl KJ-verkon suunniteltujen keskeytysten lukumäärä 3 kpl KJ-verkon pikajälleenkytkentöjen lukumäärä 4 kpl KJ-verkon aikajälleenkytkentöjen lukumäärä 1 kpl KJ-verkon odottamattomista pysyvistä keskeytyksistä aiheutunut, vuosienergiolla painotettu keskeytysaika 0,78h		
Sähkön siirtotoiminnan kohtuullinen tuotto	Toteutuu. Tornion Energia on tehnyt aiempina vuosina alituottoa.		

Yhtiö on mukana uudessa valtakunnallisessa sähkönmyyntiä ja asiakaspalveluliiketoimintaa harjoittavassa yhtiössä Oomi Palvelut Oy:ssä. Entinen Oulun Sähkönmyynti Oy:n liiketoimintaa lopetettiin ja yhtiö aloitti uutena yhtiönä 14.2.2020 nimellä Oomi Palvelut Oy. Tornion Energia Oy:n omistusosuus yhtiössä on 3,98 %. Muutoksen johdosta sähkönmyynnin asiakaspalvelu loppui Torniossa ja se hoidetaan jatkossa sähköisiä kanavia pitkin.

Yhtiön toiminnalliset tavoitteet toteutuivat hyvin. Kaupungin pääomallainalle maksettiin sopimuksen mukainen korko, 180 000 euroa. Sähkönsiirtohinnat sijoituivat Energiaviraston valtakunnallisessa tilastossa halvimpaan neljännekseen. Kaukolämmön hinnat sijoituivat Energiategollisuus Oy:n valtakunnallisessa tilastossa halvimpaan viidennekseen. Verkostojen laajennus- ja peruskorjausinvestoinnit toteutuivat suunnitellusti. Käyttökatkokset minimoitiin alle yhteen tuntiin, painotettu keskeytysaika 0,78 h. Sähkön siirtotoiminnasta on tullut kohtuullinen tuotto, edellisinä vuosina on tullut alituottoa.

Yhtiön tulos oli reilusti positiivinen yli 2 milj. euroa. Liiketulos 16,4 %. Yhtiön vakaata taloudellista tilannetta positiivisen tuloksen lisäksi osoittavat hyvät taloudelliset tunnusluvut. Tuloksen tekoon vaikutti negatiivisesti vuoden kumulatiivinen keskilämpötila, joka oli +2,2 astetta lämpimämpi.

Haasteina oli toimihenkilöresurssien riittävyys järjestelmien uusimisissa.

Tarkastuslautakunnan arviointi:

Yhtiön toimintavuoden 2020 pelasti sähkönmyyntiyhtiön Oulun Energia Oy:n purkaantumisesta syntynyt osinko. Merkittävä on huomioida myynnin putoamiset 5 % eli noin 600 t€. Yhtiön on huolehdittava kilpailukyvyystään, koska mm. lämmityksessä on tarjolla kaukolämmön ohella myös kilpailevia vaihtoehtoja. Ylipäättään asiakkaiden energiankulutuksen kasvaminen ei ole selvää, koska energiatehokkuuteen kiinnitetään koko ajan lisää huomiota.

Tornion Energia Oy:n kohdalla on myös huomioitava kansalliset ja EU-tason muutokset energiapolitiikassa. Yrityksen hyvä taloudellinen asema voi joutua uhatuksi niin uusien teknologisten ratkaisujen myötä kuin muuttuvan sääntelyn tai valtioiden harjoittaman tukipolitiikan muutosten aiheuttamana.

Business Tornio (Team Botnia Oy)

TA-tavoite	Toteutuma	Tytäryhtiön oma arviointi	Tarkastuslautakunnan arviointi
Yhtiö neuvoo yritystoiminnan käynnistämistä suunnittelevia asiakkaita.	Koronan myötä palvelutapahtumia oli alkuvuoden aikana enemmän kuin oli koko vuoden tavoite ja vuoden palvelutapahtumien määrä oli moninkertainen. Uusia yrityksiä Torniossa kirjattiin perustetuksi vuonna 2020 yhteensä 108 uutta yritystä. Alkuvuoden aikana korona vuoksi uutta yritystä perustaneista hieman pienempi osa käytti hyödykseen meidän palveluja, mutta loppuvuoden 2020 aikana tilanne normalisoitui ja noin 28% perustaneista käytti hyödykseen neuvontapalvelua.		
Yhtiö tukee toimivia yrityksiä niiden liiketoiminnan kehittämisessä.	Koronan myötä tukihakemuksia on tehty huomattavasti normaalia enemmän, ne ovat keskittyneet Business Finland ja ELY -koronatukiin. Koronatukia hakeneista yrityksistä kaikki, joita autoimme saivat tukia lähes 100%:sti. Investointihankkeita oli muutamia, jota voi pitää Koronasta johtuen hyvänä saavutuksena ja investointitukien kokonaisvolyymi nousi 1,07Milj. euroon, joiden avustamisessa Business Tornio oli mukana n.79% osalta . Koronatukien kokonaisvolyymi, sisältäen yksinyrittäjätuen, Business Finland häiriörahoituksen, ELY:n tukirahoituksen, sekä kustannustuen oli Tornion yrityksille yhteensä noin 5,45Milj.€, joiden avustamisessa Business Tornio oli mukana n.37% osalta. Kehittämispalveluiden määrä ylittyi moninkertaisesti koronasta johtuen. Kaikkiaan neuvontapalvelutapahtumia on vuoden 2020 aikana toteutunut noin 1300kpl sisältäen perustamisneuvonnan.		
Tornion yritysalueiden markkinointi.	Tonttien luovutuksia vain 1 kpl. Arctiota ei ole päästy markkinoimaan, koska materiaalia ja työtä ei keväällä pystytty aloittamaan Koronasta johtuen, siirtyy vuodelle 2021.		
Two Countries – One Destination hankkeen käynnistäminen (edellyttää myönteistä rahoituspäätöstä)	Hankkeen käynnistäminen viivästyi myöhäisemmän hankepäätöksen saamisen vuoksi kuin mitä oli oletettu. Rekrytointiprosessi aloitettiin heti kun se oli mahdollista, markkinointipäällikön rekrytointi avattiin uudelleen ensimmäisen kierroksen jälkeen. Projektipäällikkö aloitti toukokuun alussa ja markkinointipäällikkö kesäkuun viimeisellä viikolla. Haaparannan projektipäällikkö aloitti käytännössä työtehtävät elokuun 2020 alussa. Markkinointipäällikkö jouduttiin rekrytoimaan uudelleen syksyllä 2020. Koronasta johtuen matkanjärjestäjä ja mediavierailuja ei pystytty toteuttamaan. Hankkeen toimenpidesuunnitelmaa on päivitetty syksyn aikana. Markkinointiryhmä muodostettiin marraskuussa ja se kokoontui vuoden 2020 aikana kaksi kertaa.		

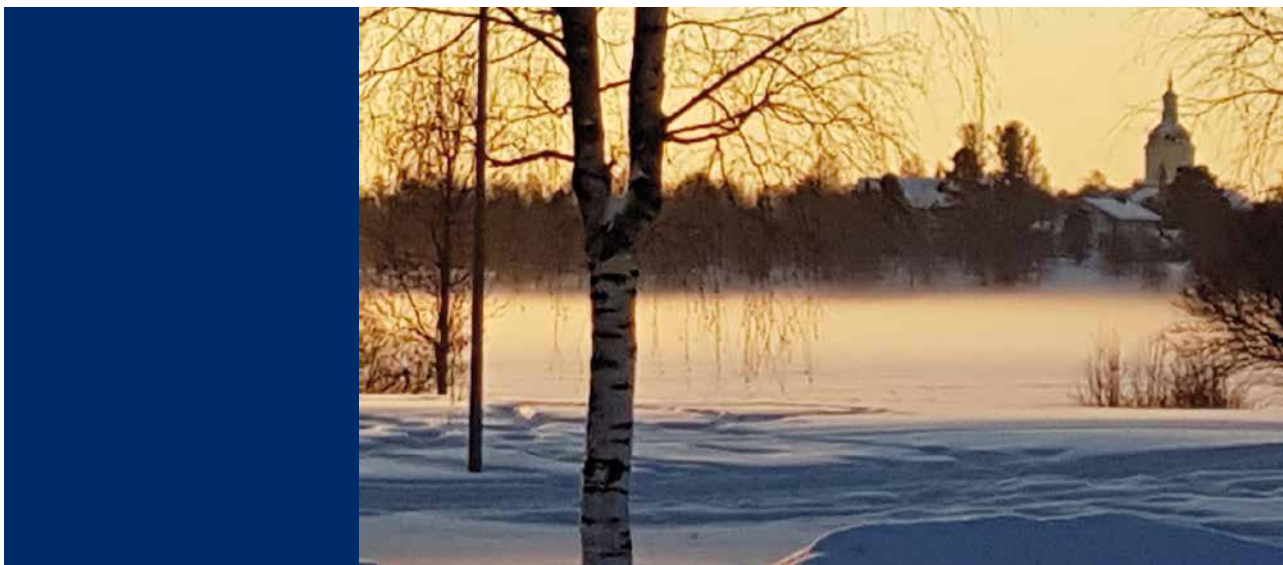
Lapin kaasutaloussuunnitelma -hankkeen kautta kaasuun liittyvä infra ja käyttömahdollisuudet paranevat	Koronan vuoksi neuvottelu, tapaamisia ja seminaareja on jouduttu siirtämään. Investoinnin kannattavuusselvitys alkoi syyskuussa, jonka jälkeen saatiin tarkempaa materiaalia neuvotteluja varten. Vuoden 2020 lopulla on tankkauspisteen sijoittumisesta neuvoteltu Gasumin kanssa. Neuvottelut jatkuvat vuoden 2021 puolella kun kulutuspotentiaalia vielä tarkennetaan. Biokaasulaitosta koskevan selvitystyön yhteydessä on investointimahdollisuutta esitelty Gasumille. Koska selvitystyö valmistuu täysin vuoden 2021 alussa, varsinaiset neuvottelut siirtyvät 2021 vuoden puolelle. Seminaareja, tiedotustilaisuuksia, eikä koeajotilaisuutta pystytty järjestämään fyysisesti 2020 vuoden aikana, vaan tilaisuudet siirtyvät vuodelle 2021.	☹️	☹️
Tapahtumat / koulutukset yrityksille ja sidosryhmille	Koronan vuoksi kaikki tapahtumat jouduttiin perumaan keväältä. Syksyn 2020 aikana toteutettiin kolme tilaisuutta Exit Korona -hankkeen puitteissa, mutta osallistujamäärät olivat vähäiset. Yhteensä osallistujia tilaisuuksiin oli noin 25 henkilöä.	☹️	☹️
Asiakastyytyväisyyskyselyn tulos	Asiakastyytyväisyyskysely on raportointihetkellä vielä kesken.	☹️	☹️

Tornion kaupungin omistusosuus Team Botnia Oy:ssä on 73,7 %.

Koronavirus aiheutti toiminnallisten tavoitteiden sekä reiluja ylityksiä että alituksia. Yrityksiin liittyviä neuvontapalvelutapahtumien määrä 1300 kpl oli moninkertainen tavoitteisiin nähden. 28 % uuden yrityksen perustaneista käytti yhtiön neuvontapalveluja. Vuoden aikana perustettiin 108 uutta yritystä. Yritysten tukihakemusia oli huomattavasti normaalia enemmän ja ne ovat keskittyneet Business Finland ja ELY-koronatukiin. Myös kehittämispalveluiden tarve ylittyi moninkertaisesti.

Yritysalueiden markkinointi notkahti koronan seurauksena ja alitti tavoitteet reilusti. Hankkeiden käynnistämiset viivästyivät osittain rahoituspäätösten myöhentymisistä sekä koronasta johtuvien tapaamisten ja seminaarien siirroista myöhäisempiin ajankohtiin. Suunnitellut tapaamiset, koulutukset, tiedotustilaisuudet ja seminaarit toteutuivat vain pieniltä osin ja mahdollisuuksien mukaan ne on siirretty seuraavalle vuodelle.

Tilikauden tulos on reilusti positiivinen 60 880 € arvioitua tulokseen -2 997 € nähden.

Tarkastuslautakunnan arviointi:

Business Tornio -nimellä kulkevaa kaupungin kehittämissyhtiön toimintaa on leimannut koronan vaikutukset. Yritysten korona-avustuksissa Business Tornio on ollut tärkeässä roolissa. Toisaalta korona on hidastanut ja jopa estänyt kehittämissyhtiön suunnitelmien toteuttamista.

Hanketoiminta on ollut melko mittavaakin vuoden 2020 aikana, mutta korona on rajoittanut hankkeiden aloittamista ja läpivientiä. EU:n rakennerahoin toteutetut hankkeet eivät sääntöjen mukaan saa hyödyttää yksittäisiä yrityksiä. Näin ollen niihin ei voi asettaa kovin konkreettisia tulosvaatimuksia. Rahallisesti hanketoiminta on mittavaa Business Tornion liikevaihtoon nähden. Hankkeiden moninaisuus kertoo myös Business Tornion roolista eri toimialojen yhteistyökumppanina. Voi aiheellisesti kysyä, onko pienen kehittämissyhtiön resurssit riittävät palvelemaan monen toimialan kehittämistä yhtä aikaa?

Elinkeinoelämässä ajatellaan tapahtuvan ns. luovaa tuhoa. Yritykset, joiden tuotteet ja palvelut menettävät kysyntää, supistavat toimintoja ja lopulta jopa lopettavat toimintansa. Jotta Tornio pysyy elinvoimaisena, tarvitaan uudistuskykyisiä yrityksiä sekä yrityksiä uusilla toimialoilla. Business Tornion, jolla nimellä yrityskehitysyhtiö tunnetaan, tehtävä on vastata Tornion kaupungin puolesta tämän kehittämistyön edellytyksistä. Toiminnan tulosta mittaa parhaiten yksityisen sektorin työpaikkojen määrän kehitys.

Toiminnan tulosta mittaa parhaiten yksityisen sektorin työpaikkojen määrän kehitys.

Työvoimalasäätö

TA-tavoite	Toteutuma	Tytäryhtiön oma arviointi	Tarkastuslautakunnan arviointi
Säätötoiminta perustuu tulorakenteeseen	Koronakriisi aiheutti merkittävät tulonmenetykset ja tulos oli sen vuoksi reilusti alijäämäinen.		
Säätötoiminta kehittyy sosiaalisen työllistämisen yksikkönä	Koronakriisi opetti etävalmennuksesta paljon ja toimintaan jäi pysyviä toimintamalleja, jotka lisäävät tehokkuutta ja asiakaspaikkoja lisäämättä kuluja. Tämä toteutui hankkeessa ja muissa valmennuspalveluissa.		
Nuorten ohjaaminen koulutukseen ja työelämään, työnantaja-yhteistyön lisääminen	Nuorten positiivinen jatkosijoittuminen 85,7%. Koronakriisin aiheuttamat palveluiden keskeytykset eivät olleet nuorten kohdalla etävalmennuksen ansiosta niin merkittävät kuin muilla asiakasryhmillä.		
Työllisyyden kuntakokeilu alkaa 2020.	Ei toteudu, koska kokeilun aloitus siirtyi.		

Tarkastuslautakunnan arviointi:

Koronakriisin johdosta osa säätiön toiminnallisista tavoitteista jäi toteutumatta ja taloudelliset tavoitteet jäivät toteutumatta kaikilta osin. Etävalmennukseen siirtymisestä jäi pysyviä toimintamalleja, joilla lisätään tehokkuutta ja asiakaspaikkoja lisäämättä kuluja. Nuorten positiivinen jatkosijoittuminen 85,7 % ylitti hieman asetetun tavoitteen. Korona pysäytti lähes kokonaan säätiön asiakasvirran ja työllisyyden kuntakokeilu siirtyminen vuodelta 2020 vuodelle 2021 pahensi tilannetta. Säätiön tarkoitus ei ole tuottaa voittoa, mutta edellä kerrotuista syistä johtuen säätiö taloudellinen tulos oli reilusti negatiivinen, -201 772 €. Tarkastuslautakunta suosittelee ennakoivaa toimintaohjetta äkillisen toimintaympäristön muutoksen varalle.

Tornion vuokra-asunnot Oy, Tornion Oppilasasuntolat Oy, Tornion Palveluasunnot Oy, Tornion Krunni Oy, Kiinteistö Oy Tornion Kisakoti ja Kiinteistö Oy Tornion Veljeskoti Oy

Tornion kaupungin vuoden 2020 tilinpäätöksen mukaan Tornion Vuokra-asunnot Oy:n toiminta-ajatuksena on vuokrata ja peruskorjata laadukkaita ja kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja. Vuonna 2020 on asutokannasta purettu Kivirannalta Tapiolantie 1 ja 2. Peruskorjaus on käynnistetty Röyhtäntie 4:ssä. Suurimmassa osassa kiinteistöjä käyttöaste on 93 %, mutta muutama alhaisen käyttöasteen omaava kiinteistö pudotti kokonaiskäyttöasteen 87 %:iin.

Tornion Palveluasunnot Oy:öön fuusioitiin 14.2.2020 Kiinteistö Oy Tornion Veljeskoti. Tornion Oppilasasuntola Oy on tarkoitus fuusioda Tornion Palveluasunnot Oy:öön keväällä 2021. Tornion Oppilasasuntola Oy on tarjonnut asuntoja pääasiassa opiskelijoille. Tornion Kisakodin selvitystoimet ovat käynnissä.

Tornion Krunni Oy tuottaa kunnossapito- ja isännöintipalveluja kuntakonsernin vuokrataloyhtiöille. Vuoden 2020 tilinpäätöksen mukaan Tornion Krunnin tulos on 3 485 euroa alijäämäinen.

Tarkastuslautakunnan arviointi:

Kiinteistö Oy Tornion Veljeskodin fuusioituminen Tornion Palveluasunnot Oy:öön on ollut tarkoituksenmukaista ja se tuonee toivottuja hallinnollisia säästöjä palveluasumisen tultua yhden yhtiön tehtäväksi.

Kaupungin asuntokiinteistöyhtiöiden määrä on supistunut ja supistuu jatkossakin suunniteltujen fuusioiden toteutuessa. Yhtiöiden talouteen vaikuttaa pidemmällä aikavälillä palvelemattoman asutokannan purkaminen.

Vuokra-asuntokiinteistöyhtiöiden tarkoituksena ei ole tuottaa voittoa, vaan tarjota kohtuuhintaisia vuokra-asuntopalveluja, mutta yhtiöiden tullee tuloksellaan pystyä hoitamaan vuotuiset lainoitus- ja muut rahoituskulut. Ara-säännöt ovat tiukat ja ne rajoittavat liiketoimintaa merkittävästi.

Tornion Keilahalli Oy

TA-tavoite	Toteutuma	Tytäryhtiön oma arviointi	Tarkastuslautakunnan arviointi
-	-		

Tornion kaupungin omistusosuus Tornion Keilahalli Oy:ssä on 79,8 %.

Keilailu on matalankynnyksen harrastus kaiken ikäisille ikään, sukupuoleen tai fyysisiin lähtökohtiin katsomatta. Keilailu on kuntoa kehittävä ja ylläpitävä liikuntamuoto ja siinä on mahdollista kehittyä hyvässä seurassa. Keilailu kehittää koko kehon liikkuvuutta ja koordinaatiota ja siinä on vain pieni loukkaantumisriski. Keilailun harrastaminen tapahtuu sosiaalisessa ympäristössä ja se on tavoitteellista toimintaa.

Tornion keilahalli on lasten, nuorten, aikuisten, ikäihmisten sekä eri erityisryhmien harrastus- ja tapaamispaikka, jossa mahdollistuu ympärivuotinen omaehtoinen ja samalla sosiaalinen toiminta. Tavoitteena on ollut ottaa keilailuhalli huomioon liikuntatapahtumia järjestettäessä ja antaa myös koululaisille mahdollisuus tutustua lajiin. Tornion keilahallissa on ollut kilpakeilailijoiden vuoroja noin kaksi kertaa viikossa. Vuodelle 2020 yhtiö ei ole asettanut tavoitteita.

Tarkastuslautakunnan arviointi:

Toiminnan kehittämisen osalta tilinpäätöksessä ei ole Tornion Keilahalli Oy:n osalta kirjattu tavoitteita eikä tuloksia.

Keilailun kehittämisenäkökulma osana laajaa liikuntatoimintaa edellyttäisi poikkihallinnollista yhteistyötä. On erittäin merkittävää säilyttää tämä toiminta ja nähdä se potentiaalisena merkittävänä mahdollisuutena eli hyvinvointia ja terveyttä edistävänä toimintamuotona niille, joille se on ainoa harrastus sekä löytää samanaikaisesti uutta harrastajakuntaa kilpakeilailijoiden toimintaa unohtamatta.

Tarkastuslautakunta on kahdessa aikaisemmassa arviointikertomuksessaan esittänyt keilahallin liittämistä liikuntatoimeen. Tällöin keilahalli saataisiin paremmin hyödynnettyä lasten, nuorten, ikäihmisten ja perheiden harrastuskäyttöön terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen näkökulmasta.

Länsi-Pohjan Hevosurheilukeskus Oy

TA-tavoite	Toteutuma	Tytäryhtiön oma arviointi	Tarkastuslautakunnan arviointi
-	-		

Tornion kaupungin omistusosuus Länsi-Pohjan Hevosurheilukeskus Oy:ssä on 90,5 %.

Länsi-Pohjan Hevosurheilukeskus Oy:n toiminnalliset tavoitteet vuonna 2020 olivat talouden tasapainottaminen ja kiinteistön omistustilanteen selvittäminen.

Tarkastuslautakunnan arviointi:

Kaupunki on enemmistöosakkaana Hevosurheilukeskus Oy:ssä. Yhtiön taloudellinen tilanne on ollut pitkään huolestuttava. Hevosurheilukeskus vaatisi ehkä leveämpiä hartioita ympäristökuntien taholta ja hevosurheilukeskuksen alueen laajentamista muuhunkin kuin raviurheilun käyttöön.

Bottenvikens Reningsverk Ab

TA-tavoite	Toteutuma	Tytäryhtiön oma arviointi	Tarkastuslautakunnan arviointi
Laitos saavuttaa toiminnalle asetetut viranomaisvaatimukset kustannustehokkaasti ja kestäväällä tavalla.			

Tornion kaupungin omistusosuus Bottenvikens Reningsverk Ab:ssä on 65 %. Puhdistamon toiminnassa ei ole ollut suuria ongelmia kuluneella vuodella, verkostohäiriöitä ja korjaustoimia on ollut vähän.

Yhtiön yleisilme on positiivinen. Asetetut tavoitteet on saavutettu; puhdistamolle johtava tie perusparannettu, käyttöjärjestelmäautomaatiota uusittu, pääpumppaamon tulvasuojavalli rakennettu ja fosforikuormituksen vähentämiseen on uusittu järjestelmä rejektivesien (tulee mädättämöstä) käsittelyyn.

Korjauskustannuksiakin on ollut vähän ja puhdistamon laitteisto ja putkisto kestänee vielä vuosia

Tarkastuslautakunnan arviointi:

Yhtiön taloudellinen tilanne näyttää tunnuslukujen perusteella hyvältä ja tuloskin oli positiivinen. Lähinnä sähkönkulutussäästöjä on saatu vanhentunutta laitteistoa uusimalla sekä, kun puhdistamon omaa puhdistettua vettä on otettu prosessikäyttöön ja prosessissa muodostuva biokaasu hyödynnetty lämmöntuotannossa.

Koronaviruksella ei ole ollut vaikutusta yhtiön toimintaan.

Suurin tuleva haaste on omistajasopimuksen uusiminen, nykyisessä on vielä mukana, jo vuonna 2010 toimintansa lopettanut, Hartwallin Tornion oluttehdas.

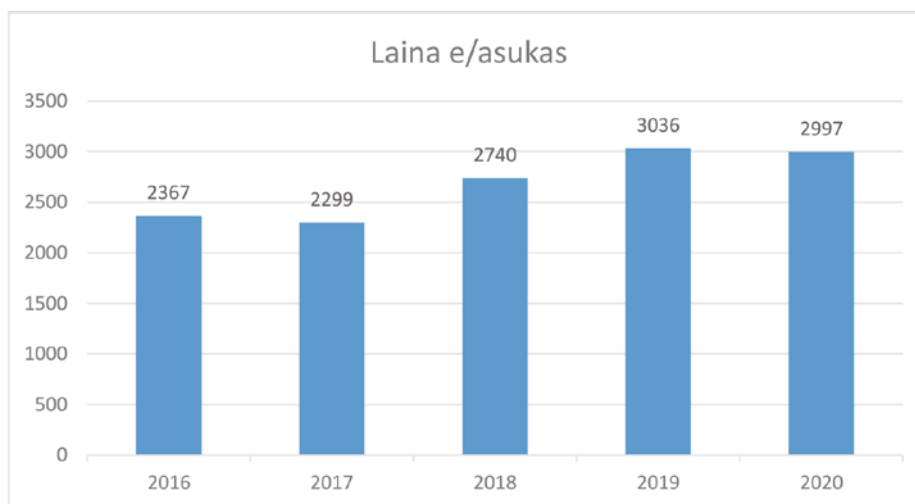
Suurin tuleva haaste on omistajasopimuksen uusiminen.

Talouden tasapainottamisen arviointi

Kuntaliiton mukaan kuntatalouden tunnusluvut heikentyivät vuonna 2019 ja koronakriisi on vaikeuttanut kuntien tilannetta entisestään vuonna 2020. Koronapandemian vaikutukset eri kunnille ovat olleet hyvin erilaisia riippuen mm. kunnan elinkeino- ja palvelurakenteesta, tularakenteesta sekä koronatartuntojen määrästä. Valtio on tukenut kuntia suorilla koronatukipäätöksillä sekä muilla tukitoimilla.

Tornion kaupungin talousarvio ja -suunnitelman 2020 – 2022 mukaan kaupungin kokonaisverotulot tulevat kasvamaan hieman vuonna 2020. Kunnallisveron tuoton arvioitiin olevan vuonna 2020 noin 1 520 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2019. Yhteisöverotuottojen arvioitiin pienenevän. Kiinteistöverotuoton arvioidaan kasvavan keskimäärin noin prosentin vuosivauhtia. Valtionosuuksien arvioidaan kasvavan vuoteen 2019 verrattuna 12,0 prosenttia.

Vaikka Tornion vuoden 2020 tilinpäätös on ylijäämäinen, on talouden sopeutustarve suuri tulevina vuosina. Tornion kaupunkistrategiassa 2017 – 2021 yhtenä strategisena päämäärän on talouden tasapainottaminen. Toimenpiteinä mainitaan kaupungin talouden ja toimintojen sopeuttaminen ja tasapainoinen käyttötalous sekä investointien tularahoituksen vahvistaminen. Toimenpiteiden avulla pyritään kaupunkikonsernin taloudellisten raja-arvojen toteutumiseen, saamaan peruskunnan tilikauden tulos positiiviseksi sekä saamaan peruskunnan ja konsernin lainakanta €/asukas alle koko maan kuntien keskiarvon. Tornion kaupungin lainakanta vuonna 2020 oli 2 997 €/asukas ja kuntien keskimääräinen lainakanta 3 478 €/asukas. Kaupunkikonsernin lainakanta oli 5 009 €/asukas. Tilastokeskus julkaisee kaupunkikonsernin keskimääräisen lainakannan 31.5.2021. Alla peruskunnan lainakantaa kuvaava kaavio.

Kaavio 16.

Lähde: Taluspalvelut

Vuosi 2020 oli kaikin puolin poikkeuksellinen koronapandemiasta johtuen. Tornion kaupungin vuoden 2020 talousarvio laadittiin siten, että tulot ja menot olisivat tasapainossa ja tulos +/- 0. Talousarvioon tilikauden aikana tehdyn muutoksen jälkeen tilinpäätös arvioitiin olevan noin 2,5 milj. euroa alijäämäinen. Osavuosisikatsaus 2/2020 näytti vielä 1,5 milj. euroa alijäämäistä tulosta, kun osavuosisikatsauksessa 3/2020 tulos oli 3,8 milj. euroa ylijäämäinen. Tilinpäätöksessä vuoden 2020 tilikauden tulos oli kuitenkin lähes 6,6 milj. euroa ylijäämäinen. Ylijäämän syntyyn vaikutti lähes yksinomaan 6,35 milj. euron valtionavun ylitys. Tornion kaupungin tytäryhtiö Tornion Energia maksoi vuonna 2020 emoyhteisölle osinkoa 1,6 milj. euroa. Verotulojen alitus oli 1,34 milj. euroa ja erikoissairaanhoidon ylitys 247 000 euroa. Henkilöstökulut alittuivat noin

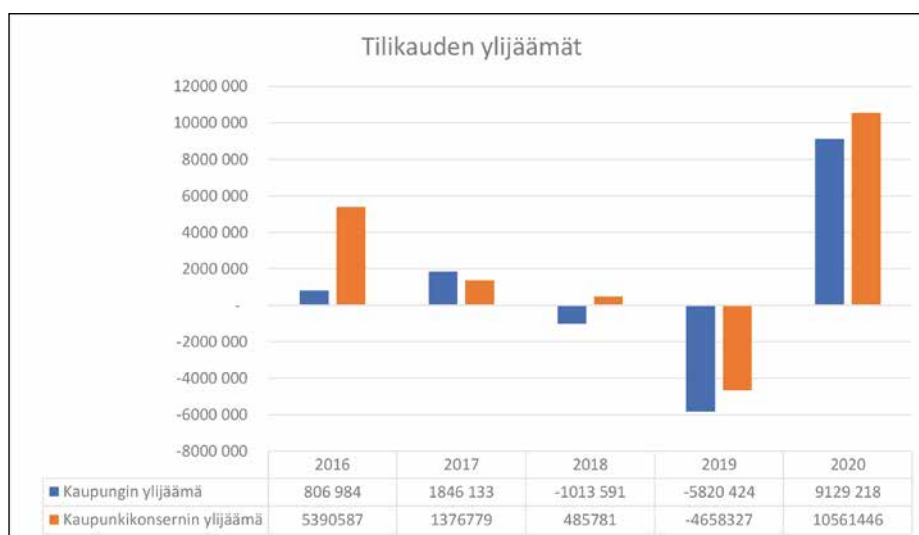
900 000 euroa. Toimialojen myynti- ja maksutuotot vähenivät 997 616 euroa. Merkittävimmät investoinnit vuonna 2020 olivat kaupungintalon peruskorjauksen aloittaminen 3,5 milj. euroa sekä Seminaarin koulun ilmastoinnin ja lukituksen uusiminen 0,6 milj. euroa. Koronapandemian vaikutukset kunnan talouteen taloustoimiston keräämien tietojen perusteella

KORONAN VAIKUTUKSET	Yhteensä
Tulojen vähennykset -	-1 497 616
Tulojen lisäykset +	7 002 776
menojen lisäykset -	-1 333 869
menojen vähennykset +	736 681
	4 927 972

Kuvio 17.

Lähde: Tornion kaupungin talouspalvelut

Alla olevassa kaaviossa kuvataan vuosien 2016 – 2020 peruskunnan ja kuntakonsernin tilikauden tuloksia. Sininen palkki kuvaa peruskunnan tulosta ja ruskea kuntakonsernin tulosta.

Kuvio 18.

Lähde: Tornion kaupungin talouspalvelut

Tarkastuslautakunnan arviointi:

Tornion kaupungin tilinpäätöksen mukaan tilikauden 2020 tulos on noin 6,599 milj. euroa ylijäämäinen. Taseen ylijäämä on noin 14,5 milj. euroa, joten erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan kriteerit eivät siltä osin täyty. Kriisikuntakriteerit täyttyvät tuloveroprosentin ja suhteellisen velkaantuneisuuden osalta. Tornion tuloveroprosentti on 21 %, kun se on kunnilla keskimäärin 19,96 %. Suhteellinen velkaantuneisuusprosentti on 51,4 %. Uusia, paremmin kuntataloutta kuvaavia kriisikuntaraja-arvoja sovelletaan ensimmäisen kerran vuonna 2022 vuosien 2020 ja 2021 tilinpäätösten tunnuslukujen perusteella. Siihen asti sovelletaan vanhoja kriteerejä.

Vaikka vuoden 2020 tilinpäätös on ylijäämäinen, on kaupungin talouden sopeuttamistarve edelleen suuri. Suurien taloudellisten haasteiden tunnistaminen on oleellista. Taseen 14,5 milj. euron ylijäämä on nopeasti käytetty, mikäli vuoden 2019 kaltaiset 5,8 milj. euron alijäämät toteutuvat.

Tarkastuslautakunnan arviointi omasta toiminnasta ja ”perintö” uudelle lautakunnalle

Tarkastuslautakunnan itsearviointia koko toimikaudelta 2017 – 2020

Kuntalain VI osan 14 luvun § 121 kuvataan tarkasti tarkastuslautakunnan lakisääteinen tehtävä. Valtuusto on asettanut nykyisen tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten vuosille 2017-2020. Tarkastuslautakunnan asemaa ja kiinteää yhteyttä valtuustoon sekä sen merkittävää roolia kuntalaki korostaa siten, että tarkastuslautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja. Tärkeimpänä tehtävänämmme olemme pitäneet kunnan toiminnan tuloksellisuuden arviointia ja sen myötä tärkeimpänä tuotoksena (valtuuston palvelutehtävässä) arviointikertomusta, jonka pohjalta valtuusto saa palautetta asettamiensa tavoitteiden toimeenpanon onnistumisesta.

Tulevan tarkastuslautakunnan onkin suotavaa tehdä tilannekuvan päivitystä ja seurata sitä päätöksentekoa ja toimenpiteiden toteutumista, joista aiemmin annetuissa arviointikertomuksissa on annettu ehdotuksia.

Tässä esityksessä nykyinen tarkastuslautakunta haluaa tehdä oman työn pohdintaa ja itsearviointia kiteyttämällä koko toimikautensa aikana syntyneitä keskeisimpiä seikkoja sillä tarkoituksella, että tuleva tarkastuslautakunta saisi eväitä sille itselleen omalla toimikaudellaan. Tämän vuoropuhelun seurauksena tulevan tarkastuslautakunnan arviointityön tuloksilla olisi lopulta arvoa ja merkitystä kuntalaisen näkökulmasta. Tavoitteemme on edistää tällä katsauksella myös eri tarkastuslautakuntien tekemän työn tasalaatuisuutta.

Yleisen pohdinnan lisäksi kokoamme tässä esityksessä toimikautemme ajalta tarkasteluun mielestämme objektiivisia havaintoja, joita tuleva tarkastuslautakunta voisi ottaa edelleen seurantaan omassa työssään.

Arviointiprosessin tuloksena syntyneessä arviointikertomuksessa esille nostettujen havaintojen ja suositusten painoarvoa mitataan nimenomaisesti hallituksen valtuustolle antamassa lausunnossa ”niistä toimenpiteistä, joihin se on ryhtynyt tai päättää ryhtyä arviointikertomuksessa esitettyjen havaintojen johdosta.” Olemme tehneet oman työmme onnistumisten ja vaikuttavuuden arviointia juuri edellä esitetystä lähtökohdasta käsin.

Tulevan tarkastuslautakunnan onkin suotavaa tehdä tilannekuvan päivitystä ja seurata sitä päätöksentekoa ja toimenpiteiden toteutumista, joista aiemmin annetuissa arviointikertomuksissa on annettu ehdotuksia. Näin ollen voidaan puhua eri tarkastuslautakuntien luomasta prosessista ja vuoropuhelusta, jolla lakisääteinen tarkastuslautakunnan tehtävä konkretisoi-tuu kuntalaisten parhaaksi. Arviointityömme tuloksellisuustarkastuksen ydinkohtana on ollut arvioida kuntakonsernin toiminnan tarkoituksenmukaisuutta nimenomaisesti veronmaksajan näkökulmasta eli arviointityömme lähtökohdana on ollut se, että onko kuntaa johdettu valtuuston hyväksymän strategian mukaisesti.

Arviointikertomuksen laadinnan käytäntöjen pohdiskelua nykyisen tarkastuslautakunnan kokemana

Kuntalaki § 121 määrittelee tarkasti tarkastuslautakunnan tehtäväsäällön. Tarkastuslautakunnan onnistuminen tehtävässään edellyttää tarkastus- ja arviointiosaamista ja niin ollen laaja-alaista perehtymistä eli kouluttautumista tätä tarkoitusta varten varattujen määrärahojen puitteissa. Omalta osaltamme olemme voineet perehtyä tehtäväämme moitteetta lukuisten koulutusten ja seminaarien aikana.

Käytännön työn pohjana ja lähtökohtana voidaan pitää lakisääteistä koko toimintakauden käsittävää arviointisuunnitelmaa, jossa määritellään arvioinnin painopisteet ja jonka puitteissa sittemmin syvennetään niitä toimikauden edetessä vuosittain laadittavassa työohjelmassa. Arviointityömme on pohjautunut suunnitelmallisesti kerättyihin taustatietoihin ja havaintoihin. Työohjelman mukaisesti olemme kutsuneet eri hallintokuntien edustajia kuultavaksi esittämiemme tarkasteltavien asioiden osalta. Kerätty tietokanta on ollut peruslähtökohta arvioinnille ja havaintojen syntymiselle ja olemme näin ollen voineet sitoa havaintomme varmennettuun tietoon. Käytännössä olemme voineet valita arviointikohteet haluamallamme tuloksellisuustarkastelun tavalla eli olemme voineet arvioida verovarojen käytön tarkoituksenmukaisuutta. Siis sitä ovatko veronmaksajat saaneet vastinetta rahoilleen.

Myöhemmin ajallaan laadittavan arviointikertomuksen laatimisen näkökulmasta voimme tunnistaa merkittävän puutteen omassa työskentelyssämme. Voimme todeta, että emme ole tehneet vaadittavassa määrin systemaattisia ja ennalta suunniteltuja muistioita kuulemistilanteiden yhteydessä. Tässä kohdin tuleva tarkastuslautakunta voi tunnistaa merkittävän kehityskohteen sen omassa työssään.

Arviointityön tulokset tuodaan julki laaditussa arviointikertomuksessa

Arviointikertomuksessa olemme pyrkineet viestittämään ja ilmaisemaan kaikki havaintomme neutraalilla, asiallisella ja objektiivisella tavalla. Erityisesti kriittiset havaintomme olemme pyrkineet sitomaan varmennettuun tietoon eli riittävään näyttöön. Edellä kuvattu lähtökohta tarkoittaa sitä, että emme ole tieteen tahtoen kirjanneet asioita tarkoituksenmukaisesti positiivisuus tai negatiivisuus edellä. Olemme pyrkineet keskittymään merkityksellisiin asiakokonaisuuksiin detaljien sijaan. Jälkiviisastelulle emme ole myöskään antaneet sijaa, koska se ei edistä asioiden hoitoa.

Arviointikertomuksen kirjoitusvaiheen yksi keskeinen asia on ollut sen ajantasainen laadunvarmistaminen. Tätäkin työvaihetta olemme toteuttaneet kollektiivisesti yhdessä tuumin. Olemme tämän lisäksi pyytäneet ja saaneet asiantuntija palautetta (Tampereen yliopiston johtamiskorkeakoulun esiraati/KPMG 2018) kirjoittamiemme arviointikertomusten osalta tavoitteena päästä tasalaatuiseen raportointiin.

Lautakuntana emme ole lähteneet vapaamuotoiseen subjektiiviseen arviointiin. Tätä on kuitenkin sallittu puheenjohtajamme osalta hänen puheenvuorossaan kunkin arviointikertomuksen yhteydessä.

Tarkastuslautakuntatyön jatkuvuuden varmistaminen – tärkeimmät havainnot aiempien arviointikertomusten viestinnän osalta

Toimikauttamme edeltävä tarkastuslautakunta "edellytti" arviointikertomuksessaan sen eri asiayhteyksissä erilaisia toimenpiteitä, joihin kaupunginvaltuusto "pyysi selvityksen kehittämiskohteiden jatkokäsittelystä."

Aiemmasta poiketen olemme oman toimikautemme aikana "nostaneet esille, esittäneet, tehneet huomioita, todenneet, tarkastelleet, arvioineet, viitanneet faktoihin" ja lopulta olemme halunneet raportoida siten, että viestimme olisi toiminut sillanrakennuksena siltojen polttamisen sijaan.

Kaupunginhallitus on antanut (valtuuston pyytämänä) arviointikertomuksiimme vuosina 2017 ja 2018 vastineet ja vihdoin 2019 lausunnon siitä, mihin toimenpiteisiin sen johdosta on ryhdytty.

YHTEENVETO - POIMINTOJA arviointivuosien 2017-2019 havainnoista jälkiseurantaa varten

Toimenpiteisiin on ryhdytty tai aiottu ryhtyä 2017 esimerkiksi seuraavissa esille nostamissamme asioissa:

- sisäisen valvonnan ohjeistuksen päivitys
- työpaikkamäärätilastot
- kansainvälinen yhteistyö ja yhteistyöverkoston merkittävyyden tarkastelu
- EU:n tietuoja-asetuksen ja kansallisen tietosuojalain mukaisten velvoitteiden täyttämisen
- kirjanpidon sekä tilinpäätöksen laadinnassa havaitut puutteet
- tilinpäätöksen aikataulu

- lääkärin ja psykologin virkojen jäädyttäminen säästösyistä johtuen
- siirtoviiveiden lisääntyminen
- perusterveydenhuollon puutteet
- päivähoidon tarpeen lisääntymisen tuomat haasteet
- päivähoidopaikkojen riittävyys
- päivähoidoratkaisujen väliaikaisuus
- yksityisen palvelutarjoajan valvonnan riittävyys
- lukiokoulutuksen kustannusten nousu
- koulutuksen polarisoituminen
- tiestön korjausvelka
- yksityisten omistamien tonttien myynnin edistäminen
- ympäristöterveysvalvonnan riittävät resurssit

Vuoden 2017 kriittisen tarkastelun kohteena olivat:

- liikuntatoimenjohtajan puuttuminen ennaltaehkäisevän työn ja hyvinvoinnin lisääntymisen näkökulmasta. Kaupunginhallitus ilmoitti, että tarkoituksena on siirtyä vastaavaan toimintaan kuin kulttuuripuolella siten, että tapahtumatuoittaja mallia sovelletaan myös liikuntapuolelle keskittämällä toiminta liikunta- ja vapaa-aikatuottajan työnkuvaan. Tarkastuslautakunnan esittämää huolta pidettiin turhana pelkona
- liikuntatoimen hajaannuttaminen kahden eri lautakunnan alle

Toimenpiteisiin on ryhdytty tai aiottu ryhtyä 2018 esimerkiksi seuraavissa esille nostamissamme asioissa:

- talouden ylitysanomusten myöhäinen hakeminen
- talouden seurannan kehittäminen nopeammaksi ja enemmän reaaliaikaiseksi talouspalveluiden ja eri toimialojen yhteistyönä
- kaupunkikonserni tilinpäätöksen laadintaprosessin kehittäminen
- toimivien yritysten nettomäärän kasvun järkevyyden toiminnan mittarina
- Tornion kaupungin yhteistyöverkoston toimivuus
- Tornion eri vuokratyöyhtiöiden käyttöasteen haasteellisuus
- työvoimalasäätötoiminnan merkitys kaupungille
- erikoissairaanhoidon kustannukset
- akuuttiosaston täyttöaste
- hyvinvoinnin edistäminen ja poikkihallinnollinen yhteistyö (liikuntatoimi)
- MLP yhteisyrityksen merkitys talouden hallinnassa
- palvelujen saatavuus
- ikäihmisten asumispalvelujen tarve ja riittävyys
- kotihoidon resurssit
- erikoissairaanhoidon kotiuttamisprosessi (fast track), kotikuntoutus perusterveydenhuollossa
- perheneuvolan asiakaspaine
- varhaiskasvatuspalveluiden saaminen omalta asuinalueelta
- opetushenkilökunnan jaksaminen
- koulujen yhtäläiset mahdollisuudet mm. digitaalisiin oppimisympäristöihin
- syrjäytymisvaarassa olevien auttaminen
- koulunkäyntiavustajien riittävyys
- esi- ja alkuopetuksen tiiviimmän yhteistyön kehittäminen
- katujen perusrakennusten toteutuminen

- kaavoituksen ja tonttutuotannon tilanne
- leikkikenttien kunnostaminen
- eko- ja kierrätyspisteiden siivottomuus

Vuoden 2018 kriittisen tarkastelun kohteena olivat:

- Perheille parasta, työniloa työntekijöille -hankkeen jääminen puolitiehen
- liikuntatoimen hallinnon toimivuus, tiedon kulku, resurssien riittävyys ja strategisten tavoitteiden toteutuminen
- liikuntatoimen poikkihallinnollisen yhteistyön tila ja kehittäminen
- keilahallin merkitys kaikenikäisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä
- keilahallitoiminnan kehittäminen liikuntatoimen osana

Toimenpiteisiin on ryhdytty tai aiottu ryhtyä 2019 esimerkiksi seuraavissa esille nostamisamme asioissa:

- henkilötöyvuosien vähenemisen ja ostopalveluiden kasvamisen samanaikaisuus saman vuoden aikana
- vakituisen ja määräaikaisen henkilöstön vähentäminen
- Tornion Oppilasasuntola Oy:n sekä kiinteistö Oy Tornion Veljeskodin fuusioiminen Tornion Palveluasunnot Oy:n
- Tornion Palveluasunnot Oy:lle talousarviotavoitteen vuodelle 2021
- Tornion Vuokra-asunnot Oy:n pitemmän aikavälin suunnitelma vuositasolla
- Tornion kaupungin asuntopoliittisen ohjelman valmistelu
- Tornion kaupungin talouden tasapainottamisen toimenpiteet
- vanhuusväestön hoitoisuuden ja palvelutarpeen sekä tuen määrittely selkeisiin mittareihin perustuen
- henkilöstöjohtaminen ja henkilöstöosaamisen kehittäminen sairauspoissaolojen lisääntyessä
- alenevan oppilasmäärän vaikutukset koulujen oppilasryhmiin ja opettajatarpeeseen

Vuoden 2019 kriittisen tarkastelun kohteena olivat:

- Perheille parasta, työniloa työntekijöille -hankkeen eriarvoistavat piirteet 2-vuotiaiden poikkihallinnollisessa tapaamisessa, jossa ovat mukana neuvola ja varhaiskasvatus
- 2-vuotiaiden yhteisen tapaamisen rajaaminen vain päivähoitossa oleviin lapsiin ja tältäkin osin toiminnan tavoite on jäänyt vain osittaiseksi, ts. toiminta ei ole toteutunut hankkeen tavoitteiden yhdenvertaisuusperiaatteen mukaisesti
- liikuntatoimen tila hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen näkökulmasta
- liikuntatoimen poikkihallinnollisen yhteistyön tila ja kehittäminen
- sivistystoimenjohtajan alaisuudessa toimivan liikuntatoimenjohtajan puute
- kunnallisen liikuntatoimen päätöksenteon ja liikuntapoliittisten kysymysten edistyminen ja yleinen kehitystyö
- liikuntapaikkarakentamisen ja hankeosaamisen tila ja kehittäminen
- keilahallitoiminnan kehittäminen liikuntatoimen osana

LOPUKSI:

Arviointikertomuksen kirjoitusvaiheen yksi keskeinen asia on ollut sen ajantasainen laadunvarmistaminen. Tätäkin työvaihetta olemme toteuttaneet kollektiivisesti yhdessä tuumin. Olemme tämän lisäksi pyytäneet ja saaneet asiantuntija palautetta (KPMG 2018) kirjoittamiemme arviointikertomusten osalta tavoitteena päästä tasalaatuiseseen raportointiin.

Saamassamme Tampereen yliopiston johtamiskorkeakoulun esiraadin/KPMG:n asiantuntijoiden palautteessa arviokertomuksestamme 2018 todettiin yhteenvetona keskeisimmät vahvuudet ja kehittämiskohteet:

Vahvuudet:

- arviointisuunnitelman pohjalta luodun työohjelman perusteellinen läpikäyminen
- yksittäiset arviointikohteet on esitelty ja niiden toteutumista on arvioitu selkeästi
- kokonaisuudessaan arviointikertomuksemme sai esitystavasta yhteispisteitä 6 / 10

Ensisijaisena kehittämissuosituksena:

- tavoitteiden toteutumisen arviointia arviointiasteikon avulla. Sanalliset arvioinnit on esitelty selkeästi, mutta arviointiasteikon käyttäminen palvelualueiden tai arviointikohdeiden tavoitteiden toteutumisen arvioinnissa mahdollistaa mm. vertailun

Toisena kehittämissuosituksena:

- arviointikertomuksen luettavuuden parantamiseksi sen visuaalisuuteen tulisi kiinnittää huomiota
- esimerkiksi taulukoiden avulla arviointikohteiden tavoitteiden toteutumista havainnollistettaisiin selkeämmin
- visuaalista innovatiivisuutta ja kekseliäisyyttä voisi lisätä esimerkiksi taulukoinnilla, kuvioilla, graafeilla tai laatikoilla. Tällöin tekstin määrä vähenisi ja tärkeimpien seikkojen hahmottuminen lukijalle selkeytyisi

Kolmantena kehittämissuosituksena:

- arviointikertomukseen sisällytettäisiin tarkastuslautakunnan analyysiä siitä, mistä syistä tiettyihin tavoitteisiin ei päästy ja miten tavoitteiden toteutuminen tai toteutumatta jääminen on vaikuttanut kaupunkistrategian toteutumiseen. Toteutumatta jäämisestä tulisi esittää selkeä tarkastuslautakunnan havainto, johtopäätökset ja suositus. Johtopäätöksissä kuvataan kaupungin toiminnan vaikuttavuutta ja tuloksellisuutta

Haluamme pian väistyvänä tarkastuslautakuntana kiteyttää perintönämme tulevalle lautakunnalle:

1. Suunnittele
2. Määrittele painopisteet ja syvennä
3. Muista hyvä vuorovaikutus ja viestintä
4. Pyydä palautetta ja kehitä

Tarkastuslautakunnan esitys valtuustolle ja allekirjoitukset

Tarkastuslautakunta jättää arviointikertomuksen vuodelta 2020 kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi, yhtyy tilintarkastajan lausuntoon ja esittää

1. tilinpäätöksen hyväksymistä ja vastuuvapauden myöntämistä tilivelvollisille tilikaudelta 1.1.-31.12.2020 ja
2. että kaupunginvaltuusto pyytää kaupunginhallitukselta lausunnon (Kuntal 121 §) syyskuun 2021 loppuun mennessä siitä, mihin toimii arviointikertomuksessa esiintuotujen arviointien johdosta on ryhdytty.

Torniossa 25. päivänä toukokuuta 2021

Kosti Ollila
puheenjohtaja

Juha Berg
varapuheenjohtaja

Johanna Aarnio-Keinänen
jäsen

Pekka Hacklin
jäsen

Anne Harri
jäsen

Birgit Hietanen
jäsen

Päivi Kavaluus
jäsen

Vilho Tikkanen
jäsen

Hannu Uusitalo
jäsen

Tornio

tornio.fi